به نام فراونر بان و فرر

دیوان اشعار - به ضمیمه گزیده اشعار رشحه-

هاتف اصفهانی

تاريخ نشر الكترونيكي فايل 1387/01/14: PDF

تنظیم: علی مصطفوی - تهران

Http://360.yahoo.com/almoz06 :Page 360

http://www.perfspot.com/almoz06**:**Page PS

almoz06@yahoo.com **:**E-mail

کد بازیابی کتاب:871446

کد انحصاری: 023#

تذكر!: انتشار كليه آثار منتشره اين ناشر چه به صورت الكترونيكي و يا به صورت نسخه برداري بلامانع است

دایر کتری داندد کتاب های الکترونیکی :

HTTP://GHAFASEN.4SHARED.COM

→آغاز به کار آبان 1386

1

http://ghafaseh.4shared.com

- ۳۵. داغ عشق تو نهان در دل و جان خواهد ماند
 - ۳۶. گفتم که چاره غم هجران شود نشد
- ۳۷. گر آن گلبرگ خندان در گلستانی دمی خندد
 - ۳۸. به ره او چه غم آن را که زجان می گذرد
 - ۳۹. دل عشاق روا نیست که دلبر شکند
- ۴۰. آن دلبر محمل نشین چون جای در محمل کند
- ۴۱ . شب و روزی به پایان گر تو را در وصل یار آید
 - ۴۲. امروز ما را گر کشی بیجرم از ما بگذرد
 - ۴۳. گفتیم درد تو عشق است و دوا نتوان کرد
 - ۴۴. تا ز جان و دل من نام و نشان خواهد بود
 - ۴۵. گریه جانسوز مرا ناله ز دنباله نگر
 - ۴۶. بر دست کس افتد چو تو یاری نه و هر گز
 - ۴۷. از دل رودم یاد تو بیرون نه و هر گز
 - ۴۸. با من ار هم آشیان میداشت ما را در قفس
 - ۴۹. رسید یار و ندیدیم روی یار افسوس
- ۵۰. شبی فرخنده و روزی همایون روزگاری خوش
- ۵۱. دانی که دلبر با دلم چون کرد و من چون کردمش
- ۵۲. پس از چندی کند یک لحظه با من یار دورانش
 - ۵۳. سرو قدی که بود دیدهی دلها به رهش
 - ۵۴. غم عشق نکویان چون کند در سینهای منزل
- ۵۵. کردهاست یا قاصد نهان مکتوب جانان در بغل
- ۵۶. به حریم خلوت خود شبی چه شود نهفته بخوانیم
 - ۵۷. شهر به شهر و کو به کو در طلبت شتافتم
 - ۵۸. بیمهری اگر چه بیوفا هم
 - الله بي مهري احر چه بيود مم
- ۵۹. مپرس ای گل ز من کز گلشن کویت چسان رفتم
 - ۶۰. ای گمشده دل کجات جویم
 - ۶۱. گوهرفشان کن آن لب کز شوق جان فشانم
 - ۶۲. جانا ز ناتوانی از خویشتن به جانم
 - ۶۳. دل من ز بیقراری چو سخن به یار گویم
 - ۶۴. گه ره دیر و گهی راه حرم میپویم
 - ۶۵. با چشم تو گهی که به رویت نظر کنم
 - ۶۶. هر شبم نالهی زاری است که گفتن نتوان
 - ۶۷. گواهی دهد چهرهی زرد من
 - ۶۸. بر خاکم اگر پا نهد آن سرو خرامان
- ۹ ۶۹. به یک نظاره چون داخل شدی در بزم میخواران
 - ۷۰. آن کمان ابرو کند چون میل تیرانداختن
 - ۷۱. منم آن رند قدح نوش که از کهنه و نو

غزلیات (صفحه 5)

- ۱. سوی خود خوان یک رهم تا تحفه جان آرم تو را
 - ۲. به گردون میرسد فریاد یارب یاربم شبها
 - ۳. جوانی بگذرد یارب به کام دل جوانی را
 - ۴. جان به جانان کی رسد جانان کجا و جان کجا
 - ۵. تو ای وحشی غزال و هر قدم از من رمیدنها
 - ۶. به بزمم دوش یار آمد به همراه رقیب اما
 - ۷. جان و دلم از عشقت ناشاد و حزین بادا
 - ٨. ناقهي آن محمل نشين چون راند از منزل مرا
 - ۹. گل خواهد کرد از گل ما
 - ۱۰. نوید آمدن یار دلستان مرا
 - ۱۱. به قصد کوی تو بیرحم عاشقان ز وطنها
 - ۱۲. روز وصلم به تن آرام نباشد جان را
- ۱۳ مهی کز دوریش در خاک خواهم کرد جا امشب
 - ۱۴. بوده است یار بی من اگر دوش با رقیب
- ۱۵. شب وصل است و با دلبر مرا لب بر لب است امشب
 - ۱۶. چون شیشهی دل نه از ستم آسمان پر است
 - ۱۷. قاصد به خاک بر سر کویش فتاده کیست
 - ۱۸. ز غمزه، چشم تو یک تیر در کمان نگذاشت
 - ۱۹. هرگزم امید و بیم از وصل و هجر یار نیست
 - ۲۰. حرف غمت از دهان ما جست
 - ۲۱. لبم خموش ز آواز مدعا طلبی است
 - ۰ ۲۲. ای باده ز خون من به جامت
 - ۲۳. گفتم نگرم روی تو گفتا به قیامت
 - ۲۴. چه گویمت که دلم از جدائیت چون است
 - ۲۵. یک گریبان نیست کز بیداد آن مه یاره نیست
 - ۲۶. مطلب و مقصود ما از دو جهان، اوست اوست
 - ۲۷. شود از باد تا شمشاد گاهی راست گاهی کج
 - ۲۸. بی من و غیر اگر باده خورد نوشش باد
 - ۲۹ بتان نخست چو در دلبری میان بستند
 - ۳۰. با حریفان چو نشینی و زنی جامی چند
 - ۳۱. در پیش بیدلان جان، قدری چنان ندارد
 - ۰ ۳۲. کدام عهد نکویان عهد ما بستند
 - ۳۳. دل بوی او سحر ز نسیم صبا نشنید
 - ۳۴. نه با من دوست آن گفت و نه آن کرد

2

مقطعات (صفحه 72)

- ۱. خار بدرودن به مژگان خاره فرسودن به دست
 - ۲. الهی ازین ششپر بینظیر
 - ٣. گفت فياض خان والا شان
 - ۴ مجوش ای فرومایه گر من تو را
 - ۵. عزیزم بهر آزارم نهانی
 - امیر داد گستر خان عادل
 - ۷. صبح و شامی و ماهرخساری
 - ۸. زنگیی با دو ترک و دو هندو
 - ۹. تو ای نسیم صباحی که پیک دلشدگانی

مطايبات (صفحه 77)

- ۱. بیار وعده خلافم گر اتفاق افتاد
 - ۲. با حریفی که بی سبب دارد

ماده تاريخها (صفحه 79)

- در زمان خدیو دارا شان
- ۲. از محمدعلی آن گلبن بیخار افسوس
 - ۳. گرامی ترین یاری از دوستان
 - ۴. خان والا گهر محمدخان
 - ۵ د خان ذیجاه فلک مرتبه عبدالرزاق
 - ۶. آه که از جور چرخ، وز ستم روزگار
- ۷. دریغ از حاجی ابراهیم آن دانای روشندل

PDF. Tarikhema.ir

- المعربي المراجع المجارات المحادث المحادث المحادث
 - ۸. شکرلله که جهان را ز قدوم
- ٩. خان احمد دون کز ستم و ظلم پیاپی
- ۱۰. سپهر مجد و خورشید سماحت اختر عزت
- ۱۱. حیف از حاجی محمد صادق روش ضمیر
- ۱۲. صدهزار افسوس کز جور سپهر واژگون
 - ۱۳ بلبل گویای این باغ آذر از دور سیهر
 - ۱۴. در عهد خان دوران فرمانروای گیتی
 - ۱۵. فخر زمان میرزا صادق نیکو سرشت

- ۷۲ گردد کسی کی کامیاب از وصل یاری همچو تو
 - ۷۳. خوش آنکه نشینیم میان گل و لاله
 - ۷۴. بود مه روی آن زیبا جوان چارده ساله
 - ۷۵. مهر رخسار و مه جبین شدهای
 - ۷۶. رفتی و دارم ای پسر بی تو دل شکستهای
- ۷۷. چه شود به چهرهی زرد من نظری برای خدا کنی
 - ۷۸. شکست پیر مغان گر سرم به ساغر می
 - ۷۹. چو نی نالدم استخوان از جدایی
 - ۸۰. روز و شب خون جگر میخورم از درد جدایی
 - ۸۱. کجایی در شب هجران که زاریهای من بینی
 - ۸۲. شستم ز میدر پای خم، دامن ز هر آلودگی
 - ۸۳ ای که مشتاق وصل دلبندی
 - ۸۴. کوی جانان از رقیبان پاک بودی کاشکی
 - ۸۵. دو چشمم خون فشان از دوری آن دلستانستی
 - ۸۶. صبوری کردم و بستم نظر از ماه سیمایی
 - ۸۷. من پس از عزت و حرمت شدم ار خار کسی
 - ۸۸. زهی از رخ تو پیدا همه آیت خدایی
 - ۸۹. ای که در جام رقیبان می پیاپی میکنی
 - ۹۰. دل زارم بود در صیدگاه عشق نخجیری

قصاید (صفحه 40)

- ۱. سحر از کوه خاور تیغ اسکندر چو شد پیدا
 - ۲. نسیم صبح عنبر بیز شد بر تودهی غبرا
 - ۳. زهی مقصود اصلی از وجود آدم و حوا
 - **۴** . نسیمی به دل میخورد روح پرور
 - ۵. کردهام از کوی یار بیهده عزم سفر
- ۶. رو ای باد صبا ای پیک مشتاقان سوی گلشن
 - ۷. دارم از آسمان زنگاری
- ۸. حبذا شهری که سالار است در وی سروری

ترجيع بند (صفحه 59)

رباعيات (صفحه 65)

3

- ۲. سلمی علی رحلها و الرحل محمول
- ۳. في مديح الرسول صلى الله عليه و آله و سلم

گزیدهی اشعار رشحه (صفحه 111)

- ۱. از یک قصیده
 - ۲. نا مشخص
- ۳. از یک قصیده
- ۴ از یک قصیده
- ۵. از یک قصیده
 - ۰ ۶. رباعی
- ۷. مطلع یک غزل
- ٨. مطلع يک غزل
- ۹. مطلع یک غزل
- ١٠. مطلع يک غزل
 - ۱۱. غزل
- ۱۲. مطلع یک غزل
- ۱۳. مطلع یک غزل
 - ۱۴. از یک غزل
 - ۱۵. از یک غزل
 - ۱۶ از یک غزل
- ۱۷. مطلع یک غزل
- ۱۸. مطلع یک غزل
- ١٩. مطلع يک غزل
- ۲۰. مطلع یک غزل
 - ۲۱. غزل
 - ۲۲. از یک غزل
 - ۲۳. غزل
 - ۲۴. از یک غزل
 - ۲۵. غزل
 - ۲۶. نامشخص
 - ۲۷. نامشخص
 - ۲۸. نامشخص
 - ۲۹. نامشخص

- ۱۶. چون ز بیداد چرخ بدرنسا
- ۱۷. حیف از هدیه آن گل رعنا
- ۱۸. دریغ و درد که دور سپهر فاطمه را
 - ۱۹. به تایید دارای گردون سپهر
 - ۲۰. هزار افسوس کز بیداد گردون
 - ۲۱. چون آقا صادق آن فروزان اختر
 - ۲۲. چو عبدالباقی آن خان فلک قدر
 - ۲۳. فخر سادات رفيع الدرجات
- ۲۴. صد هزار افسوس کز بیمهری گردون نهاد
 - ۲۵. حیف ز حاجی نبی گوهر بحر وجود
 - ۲۶. خسرو کشور سخن مشتاق
 - ۲۷. شمع بزم اهل دل آقا على اكبر كه بود
 - ۲۸. آه که از جور فلک شد به باد
 - ۲۹. دریغ و درد کز بیداد گردون
 - ۳۰. به حکم بندهی خلاق آن رزاق بیمنت
 - ۳۱. چو حوری جهان آن پسندیده زن
 - ۳۲. خان احمدبیک چون به جنت
 - ۳۳. چون خان جهان پناه از دور زمان
 - ۳۴. سپهر فضل و هنر آفتاب عز و شرف
- ۳۵. صدهزار افسوس از فخر زمان زینت که بود
 - ۳۶. ساکن کنعان مهجوری خلیل
- ۳۷. هزار افسوس کز بزم جهان ناگاه بیرون شد
 - ۳۸. خان جم کوکبه عبدالرزاق
 - ٣٩. حيف از فاطمه آن نخل جوان
 - ۴۰. گوهر این نه صدف آقا عزیز
 - ۴۱. میرزا صادق که پیش قامتش
 - ۴۲. حیف و صد حیف کز نهیب اجل
 - ۴۳. دریغا که شد در نقاب تراب
 - ۴۴. هزار حیف که از گلشن جهان آخر
 - ۴۵. محیط مروت که جوید نقاب

اشعار عربي (صفحه 105)

• ١. تجافى طبيبى نائيا عن دوائيا

پیشکش به عاثقان ثعر شیرین پارسی-بااحترام - علی مصطنوی -م . رهرو

PDF. Tarikhema.ir

4

http://ghafaseh.4shared.com

ذکر این نکته ضروری است که به دلیا در دست نبودن ابیات بعضی از غیزل های دیان، در تعیدادی از اشیعار تنها به ذکیر ابیات آغیازین غیزل اکتفیا شده است. بیدیهی است افیرادی که به منیابع معتبرتی دسترسی دارنید میتواننید بیا ارائیه منیابع خیود، عیلاوه بیر تکمیل مجموعیه در وییرایش های بعیدی، نیام خیود را نییز به لیست وییرایش گیران مجموعیه اضافه نمایند.

5 http://ghafaseh.4shared.com

سوی خود خوان یک رهم تا تحفه جان آرم تو را

جان نثار افشان خاک آستان آرم تو را

تا پیام طایر هم آشیان آرم تو را

نالم و از نالهی خود در فغان آرم تو را

تا به میخانه برم پیر و جوان آرم تو را

بر سر مهر ای مه نامهربان آرم تو را

تا به حرف ای دلبر نامهربان آرم تو را

یاد از بی برگی فصل خزان آرم تو را

باز خواهم بر سر این داستان آرم تو را

سوی خود خوان یک رهم تا تحفه جان آرم تو را

از کدامین باغی ای مرغ سحر با من بگوی

من خموشم حال من میپرسی ای همدم که باز

شکوه از پیری کنی زاهد بیا همراه من

ناله بی تاثیر و افغان بی اثر چون زین دو من

گر نیارم بر زبان از غیر حرفی چون کنم

در بهار از من مرنج ای باغبان گاهی اگر

خامشی از قصهی عشق بتان هاتف چرا

به گردون میرسد فریاد یارب یاربم شبها

چه شد یارب در این شبها غم تاثیر یاربها

ز بیم خوی او خاموش و در دل ماند مطلبها

به شکرخنده آمد چون لبت، زد مهر بر لبها

ببین افتاده چون ماهی طپان بر خاک طالبها

فرو ریزند کوکب تا فرو ریزند کوکبها

که درس شوخی آموزند طفلان را به مکتبها

به گردون میرسد فریاد یارب یاربم شبها

به دل صدگونه مطلب سوی او رفتم ولی ماندم

هزاران شکوه بر لب بود یاران را ز خوی تو

ندانی گر ز حال تشنگان شربت وصلت

جدا از ماه رویت عاشقان از چشم تر هر شب

چسان هاتف بجا ماند کسی را دین و دل جایی

6

جوانی بگذرد یارب به کام دل جوانی را

که سازد کامیاب از وصل پیر ناتوانی را

که از قتل کهن پیری چه خیزد نوجوانی را

به امیدی که سازم مهربان نامهربانی را

تذرو بیپناهی قمری بی آشیانی را

کزین افزون نشاید خست جان خسته جانی را

جوانی بگذرد یارب به کام دل جوانی را

به قتلم کوشی ای زیبا جوان و من درین حیرت

تمام مهربانان را به خود نامهربان کردم

چه باشد جادهی ای سرو سرکش در پناه خود

مکن آزار جان هاتف آزرده جان دیگر

جان به جانان کی رسد جانان کجا و جان کجا

ذره است این، آفتاب است، آن کجا و این کجا

ورنه پای ما کجا وین راه بیپایان کجا

تا در آن وادی مرا از تن برآید جان کجا

این تن لاغر کجا بار غم هجران کجا

خضر میرفت از پی سرچشمهی حیوان کجا

تا رسد هاتف به گرد محمل جانان کجا

جان به جانان کی رسد جانان کجا و جان کجا

دست ما گیرد مگر در راه عشقت جذبهای

ترک جان گفتم نهادم پا به صحرای طلب

جسم غم فرسود من چون آورد تاب فراق

در لب یار است آب زندگی در حیرتم

چون جرس با ناله عمری شد که ره طی میکند

تو ای وحشی غزال و هر قدم از من رمیدنها

من و این دشت بیپایان و بیحاصل دویدنها

من و شبها و درد انتظار و دل طپیدنها

چها تا پیشت آید زین نصیحت ناشنیدنها

خوشا ایام آزادی و در گلشن دویدنها

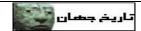
تو ای وحشی غزال و هر قدم از من رمیدنها

تو و یک وعده و فارغ ز من هر شب به خواب خوش

نصیحتهای نیک اندیشیت گفتیم و نشنیدی

پر و بالم به حسرت ریخت در کنج قفس آخر

7 http://ghafaseh.4shared.com

کجا رفت آن به روی من به شوق از شرم دیدنها

نبودش سوی من هاتف گر آن دزدیده دیدنها

کنون در من اگر بیند به خواری و غضب بیند

تغافلهای او در بزم غیرم کشته بود امشب

به بزمم دوش یار آمد به همراه رقیب اما

شبی با او بسر بردم ز وصلش بینصیب اما

شکیب آمد علاج هجر دانم کو شکیب اما

ز مرغان چمن نتوان شنید از عندلیب اما

از آن سرچشمه من هم میخورم گاهی فریب اما

طبیبش کاش می آمد به بالین عنقریب اما

به بزمم دوش یار آمد به همراه رقیب اما

مرا بی او شکیبایی چه میفرمائی ای همدم

ز هر عاشق رموز عشق مشنو سر عشق گل

خورد هر تشنه لب آب از لب مردم فریب او

به حال مرگ افتاده است هاتف ای پرستاران

جان و دلم از عشقت ناشاد و حزین بادا

غمناک چه میخواهی ما را تو چنین بادا

شادش چو نمیخواهی غمگین تر ازین بادا

چون سایهات افتاده بر روی زمین بادا

لطف تو به او باری چون هست همین بادا

یا خانهی من جایت یا خانهی زین بادا

در حق منت این ظن برتر زیقین بادا

امید کز این غم شاد تا روز پسین بادا

جان و دلم از عشقت ناشاد و حزین بادا

بر کشور جان شاهی ز اندوه دل آگاهی

هر سرو که افرازد قد پیش تو و نازد

با مدعی از یاری گاهی نظری داری

جز کلبهی من جائی از رخش فرو نایی

گر هست وفا گفتی هم در تو گمان دارم

پیش از هم کس افتاد در دام غمت هاتف

8

http://ghafaseh.4shared.com

..... تدوین: علی مصطفوی

ناقهی آن محمل نشین چون راند از منزل مرا

جان قفای ناقه رفت و دل پی محمل مرا

ناقهی آن محمل نشین چون راند از منزل مرا

شمع بزم غیر و میخواهی در آن محفل مرا

ز آتش رشکم کنی تا داغ، هر شب میشوی

کشت لیک از حسرت تیغ دگر قاتل مرا

بعد عمری زد به من تیغی و از من در گذشت

جهدها کردم ولی برنامد این از دل مرا

بارها گفتم که پیکانش ز دل بیرون کشم

غرقه در دریا تو را آسوده در ساحل مرا

خط برآوردی و عاشق کشتی آخر کرد عشق

مشکل از تدبیر آسان گردد این مشکل مرا

چاره جو هاتف برای مشکل عشقم ولی

گل خواهد کرد از گل ما

خاری که شکسته در دل ما

گل خواهد کرد از گل ما

دامن گیر است منزل ما

از کوی وفا برون نیائیم

چون بال فشاند بسمل ما

مرغان حرم ز رشک مردند

ما را به چه جرم قاتل ما

نام گنهی نبرد تا کشت

جز کشتن شمع محفل ما

کار دگر از صبا نیامد

از کشته ما و حاصل ما

بیرحمی برق بین چه پرسی

در دام تو صید غافل ما

خندد به هزار مرغ زیرک

هاتف آخر به مکتب عشق طفلی حل کرد مشکل ما

9 http://ghafaseh.4shared.com

نوید آمدن یار دلستان مرا

نوید آمدن یار دلستان مرا بیار قاصد و بستان به مژده جان مرا

فغان و ناله کنم صبح و شام و در دل یار فغان که نیست اثر ناله و فغان مرا

فغان که تا به گلستان شکفت گل، بادی وزید و زیر و زبر کرد آشیان مرا

مرا جدا ز تو ویرانهای است هر شب جای که سوخت آتش هجر تو خانمان مرا

به قصد کوی تو بیرحم عاشقان ز وطنها

به قصد کوی تو بیرحم عاشقان ز وطنها روان شوند فکنده به دوش خویش کفنها

فغان که در همهی عمر یک سخن نشنیدی ز ما و می شنوی زین سبب ز خلق سخنها

روز وصلم به تن آرام نباشد جان را

روز وصلم به تن آرام نباشد جان را که دمادم کند اندیشه شب هجران را

آه اگر عشوه گریها زلیخا سازد غافل از حسرت یعقوب مه کنعان را

مهی کز دوریش در خاک خواهم کرد جا امشب

مهی کز دوریش در خاک خواهم کرد جا امشب به خاکم گو میا فردا، به بالینم بیا امشب

مگو فردا برت آیم که من دور از تو تا فردا نخواهم زیست خواهم مرد یا امروز یا امشب

ز من او فارغ و من در خیالش تا سحر کایا بود یارش که و کارش چه و جایش کجا امشب

شدی دوش از بر امشب آمدی اما زبیتابی کشیدم محنت صد ساله هجر از دوش تا امشب

شب هجر است و دارم بر فلک دست دعا اما به غیر از مرگ حیرانم چه خواهم از خدا امشب

10

http://ghafaseh.4shared.com

گرفتم همچو دیشب گشت با من آشنا امشب

چه یار از من شود دور و چه جان از تن جدا امشب

چو فردا همچو امروز او ز من بیگانه خواهد شد

ندارم طاقت هجران چو شبهای دگر هاتف

بوده است یار بی من اگر دوش با رقیب

یا من به قتل میرسم امروز یا رقیب

مرگ مرا که میطلبد از خدا رقیب

چون یک نفس نمیشود از وی جدا رقیب

ظلم است با سگ تو بود آشنا رقیب

دردی از این بتر که بود یار با رقیب

بیند جزای جمله به روز جزا رقیب

بوده است یار بی من اگر دوش با رقیب

شکر خدا که مرد به ناکامی و ندید

با یار شرح درد جدائی چسان دهم

هم آشناست با تو و هم محرم ای دریغ

در عاشقی هزار غم و درد هست و نیست

با هاتف آنچه کرده که او داند و خدا

شب وصل است و با دلبر مرا لب بر لب است امشب

شبی کز روز خوشتر باشد آن شب امشب است امشب

ز بیم صبح چشم دیگرم بر کوکب است امشب

سخن آغاز كن هنگام عرض مطلب است امشب

شب وصل است و با دلبر مرا لب بر لب است امشب

به چشمی روی آن مه بینم از شوق و به صد حسرت

دلا بردار از لب مهر خاموشی و با دلبر

چون شیشهی دل نه از ستم آسمان پر است

مینای ما تهی است دل ما از آن پر است

کم جو ز گلبنی که بر آن آشیان پر است

غم نیست چون ز می خم پیر مغان پر است

نخل رطب فشان تو را باغبان پر است

چون شیشهی دل نه از ستم آسمان پر است

ای عندلیب باغ محبت گل وفا

خالی است گر خم فلک از بادهی نشاط

سرو تو را به تربیت من چه احتیاج

11

http://ghafaseh.4shared.com

بهر تن ضعیف من این نیم جان پر است

جانی نماند لیک اگر جان طلب کنی

کم کن سخن که گوشم ازین داستان پر است

هاتف به من ز جور رقیب و جفای یار

قاصد به خاک بر سر کویش فتاده کیست

بر خاک آستانهی او سرنهاده کیست

قاصد به خاک بر سر کویش فتاده کیست

همراه او سوار کدام و پیاده کیست

چون بر سمند آید و خلقیش در رکاب

در بزم او نشسته که و ایستاده کیست

در کوی او عزیز کدام است و کیست خار

دارد کسی که حرمت از ایشان زیاده کیست

عزت ز محرمان بر او بیشتر کراست

وان کس که میستاند از او جام باده کیست

آن کس که ساغر می نابش دهد کدام

تنها به روی او در عشرت گشاده کیست

رندی که باز بسته در عیش بر جهان

محرومتر ز هاتف از پا فتاده کیست

اغیار سر نهاده فراغت به پای یار

ز غمزه، چشم تو یک تیر در کمان نگذاشت

که اول از دل مجروح من نشان نگذاشت

ز غمزه، چشم تو یک تیر در کمان نگذاشت

از آن به گلبن این گلشن آشیان نگذاشت

ز بیوفایی گل بود مرغ دل آگاه

رضا به رخنهی دیوار و باغبان نگذاشت

ز شوق دیدن آن گل، ستم نگر که شدم

ز لطف بر دل من دستی، آسمان نگذاشت

رسید کار به جایی که یار بگذارد

کدام داغ که آن نازنین جوان نگذاشت

ز ناز بر دل پیر و جوان در این محفل

بر آستان تواش جور پاسبان نگذاشت

شکایتی ز سگانت نبود هاتف را

12 http://ghafaseh.4shared.com

هرگزم امید و بیم از وصل و هجر یار نیست

عاشقم عاشق مرا با وصل و هجران كار نيست

هر گزم امید و بیم از وصل و هجر یار نیست

آنکه باید بشنود افغان من بیدار نیست

هر شب از افغان من بیدار خلق اما چه سود

کردہام جا تا چو آید غیر گویم یار نیست

در حریمش بار دارم لی*ک* در بیرون در

میدهم تسکین و میدانم که حرف یار نیست

دل به پیغام وفا هر کس که میآرد ز یار

کز هجوم زاغ یک بلبل درین گلزار نیست

گلشن کویش بهشتی خرم است اما دریغ

گوش این ناآشنایان محرم اسرار نیست

سر عشق یار با بیگانگان هاتف مگو

حرف غمت از دهان ما جست

حرف غمت از دهان ما جست یا آتشی از زبان ما جست

رو جانب دام یا قفس کرد هر مرغ کز آشیان ما جست

یک یک ز نشان فراتر افتاد هر تیر که از کمان ما جست

آتش به سپهر زد شراری کز آه شررفشان ما جست

غیر از که شنید سر عشقت حرفی مگر از دهان ما جست

ز انسان که خورد نسیم بر گل تیر تو ز استخوان ما جست

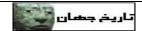
هاتف چو شرارهای که ناگاه ز آتش جهد از میان ما جست

لبم خموش ز آواز مدعا طلبی است

لبم خموش ز آواز مدعا طلبی است که مدعا طلبیدن ز یار بیادبی است

حکیم جام جم و آب خضر چون گوید مراد جام زجاجی و بادهی عنبی است

13 http://ghafaseh.4shared.com

نرنجم ار سخن تلخ گویدم که ز پی شکرفشان لبش از خندههای زیر لبی است

شب از جفای تو مینالم و چو مینگرم همان دعای تو با نالههای نیمه شبی است

به یک کرشمهی چشم فسونگر تو شود یکی هلاک یکی زنده این چه بوالعجبی است

برد دل از همه کس نظم او که هاتف را ملاحت عجمی و فصاحت عربی است

ای باده ز خون من به جامت

ای باده ز خون من به جامت این می به قدح بود مدامت

خونم چو می ار کشی حلالت می بی من اگر خوری حرامت

مرغان حرم در آشیانها در آرزوی شکنج دامت

بالای بلند خوش خرامان افتادهی شیوهی خرامت

ماه فلکش ز چشم افتاد دید آنکه چو مه به طرف بامت

نالم که برد بر تو نامم آن کس که ز من شنید نامت

هر کس به غلامی تو نازد هاتف به غلامی غلامت

گفتم نگرم روی تو گفتا به قیامت

گفتم نگرم روی تو گفتا به قیامت گفتم روم از کوی تو گفتا به سلامت

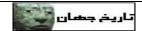
گفتم چه خوش از کار جهان گفت غم عشق گفتم چه بود حاصل آن گفت ندامت

هر جا که یکی قامت موزون نگرد دل چون سایه به پایش فکند رحل اقامت

عمرم همه در هجر تو بگذشت که روزی در بر کنم از وصل تو تشریف کرامت

دامن ز کفم می کشی و میروی امروز دامان تو فردای قیامت

14 http://ghafaseh.4shared.com

بر خاک شهیدان تو خار است علامت

امروز بسی پیش تو خوارند و پس از مر گ

هاتف به چه رو می کندم باز ملامت

ناصح که رخش دیده کف خویش بریده است

چه گویمت که دلم از جدائیت چون است

دلم جدا ز تو دل نیست قطرهی خون است

دوباره خون به دلم پرسیم دلت چون است

که آفت دل و صبر و قرار مجنون است

به دوش باری، کز حد پیل افزون است

که این نه کار تو این کار ، کار گردون است

نه جرم او که تقاضای طبع موزون است

چه گویمت که دلم از جدائیت چون است

تو کردهای دل من خون و تا ز غصه کنی

نه زلف و خال و رخ لیلی، آن دگر چیز است

ز مور کمترم و میکشم به قوت عشق

ز من بریدی اگر مهر بیسبب دانم

اگر به قامت موزون کشد دل هاتف

یک گریبان نیست کز بیداد آن مه پاره نیست

رحم گویا در دل بیرحم آن مه پاره نیست

کو گریبانی کز آن چاک گریبان پاره نیست

در تن من آخر این جان است سنگ خاره نیست

لیک این خون گشته دل را طاقت نظاره نیست

دل چو رفت از دست غیر از جان سپردن چاره نیست

بینصیب از وصل او جز هاتف آواره نیست

یک گریبان نیست کز بیداد آن مه پاره نیست

کو دلی کز آن دل بیرحم سنگین نیست چاک

ای دلت در سینه سنگ خاره با من جور بس

گاه گاهم بر رخ او رخصت نظاره هست

جان اگر خواهی مده تا میتوانی دل ز دست

کامیاب از روی آن ماهند یاران در وطن

15 http://ghafaseh.4shared.com

مطلب و مقصود ما از دو جهان، اوست اوست

او همه مغز است مغز، هر دو جهان پوست پوست

مطلب و مقصود ما از دو جهان، اوست اوست

شود از باد تا شمشاد گاهی راست گاهی کج

به جلوه سرو قدت باد گاهی راست گاهی کج

شدی در بیستون فرهاد گاهی راست گاهی کج

که گردد شاخ گل از باد، گاهی راست گاهی کج

به خاک راه میافتاد گاهی راست گاهی کج

شود از باد تا شمشاد گاهی راست گاهی کج

ز بهر کندن خارا برای سجدهی شیرین

عجب نبود کز آهم قامتش در پیچ و تاب افتد

تو دی میرفتی و هاتف به دنبال تو چون سایه

بی من و غیر اگر باده خورد نوشش باد

یاد من گو نکند غیر فراموشش باد

خون من گر همه ریزد به قدح نوشش باد

شرمی از جلوهی آن سرو قبا پوشش باد

امشب امید که یاد از سخن دوشش باد

نام این فرقهی بدنام فراموشش باد

با خیالت همه شب دست در آغوشش باد

شرمی از چشم پر آب و لب خاموشش باد

بی من و غیر اگر باده خورد نوشش باد

یار بیغیر که می در قدحش خون گردد

سرو اگر جلوه کند با تن عریان به چمن

دوش می گفت که خونت شب دیگر ریزم

ننگ یار است که یاد آرد از اغیار مدام

دل که خو کرده به اندوه فراغت همه عمر

هاتف از جور تو دم مینزند لیک تو را

بتان نخست چو در دلبری میان بستند

میان بکشتن یاران مهربان بستند

بتان نخست چو در دلبری میان بستند

به روی من همه درهای آسمان بستند

دعا اثر نکند کز درم تو چون راندی

که اهل صومعه زنار بر میان بستند

مگر میان بتان روی آن صنم دیدند

اگر دو روز در این گلشن آشیان بستند

به آشیانه نبستند عندلیبان دل

مرا ز شهر تو و راه کاروان بستند

فغان که مدعیان از جفا برون کردند

که در معاینه بر روی باغبان بستند

رساند کار به جایی جفای گل چینان

چو هاتف از ادب عاشقی زبان بستند

جفاکشان سخنان با تو داشتند ولی

با حریفان چو نشینی و زنی جامی چند

یاد کن یاد ز ناکامی ناکامی چند

با حریفان چو نشینی و زنی جامی چند

هر که بی هم چو تویی صبح کند شامی چند

بی تو احوال مرا در دل شبها داند

خون دل در قدح خون دل آشامی چند

باده با مدعیان می کشی و میریزی

بشنوم تا ز لب لعل تو دشنامی چند

بوسهای چند ز لعل لب تو میطلبم

اینقدر بس که در این راه زنی گامی چند

گرچه در بادیهی عشق به منزل نرسی

مبتلی گشت به همصحبتی خامی چند

هاتف سوخته کز سوختگان وحشت داشت

در پیش بیدلان جان، قدری چنان ندارد

آری کسی که دل داد پروای جان ندارد

در پیش بیدلان جان، قدری چنان ندارد

هر کس ازو نشانی دارد نشان ندارد

پرسی ز من که دارد؟ زان بینشان نشانی

17 http://ghafaseh.4shared.com

یک جو وفا ندیدم از روی خوب هر گز دیدم تمام هر کس این دارد آن ندارد

بر من نه از ترحم کم کرده یار بیداد تاب جفا ازین بیش در من گمان ندارد

هاتف غلامی تو خواهد بخر به هیچش این کار اگر ندارد سودی، زیان ندارد

كدام عهد نكويان عهد ما بستند

كدام عهد نكويان عهد ما بستند به عاشقان جفاكش كه زود نشكستند

خدا نگیردشان گرچه چارهی دل ما به یک نگاه نکردند و می توانستند

نخست چون در میخانه بسته شد گفتم کز آسمان در رحمت به روی ما بستند

مکن به چشم حقارت نظر به درویشان که بینیاز جهانند اگر تهی دستند

حریف عربدهی می کشان نهای ای شیخ به خانقاه منه پا که صوفیان مستند

غم بتان به همه عمر خوردم و افسوس که آخر از غمشان مردم و ندانستند

ز جور مدعیان رفت از درت هاتف غمین مباش گر او رفت دیگران هستند

دل بوی او سحر زنسیم صبا نشنید

دل بوی او سحر ز نسیم صبا نشنید تا بوی او نسیم صبا از کجا شنید

بیگانه گفت اگر سخنی در حقم چه باک این میکشد مرا که ازو آشنا شنید

رازی که با تو گفتم و آنجا کسی نبود غیر از من و خدا و تو، غیر از کجا شنید

دل سوخت بر منش همه گر سنگ خاره بود غیر از تو هر که حال مرا دید یا شنید

فرخنده عاشقی که ز دلدار مهربان گر حرف مهر گفت حدیث وفا شنید

پیغام حور نشنود از خازن بهشت گوئی کز آشنا سخن آشنا شنید

نشنیدی ای دریغ و ندیدی که از کسان هاتف چها ز عشق تو دید و چها شنید

18 http://ghafaseh.4shared.com

نه با من دوست آن گفت و نه آن کرد

که با دشمن توان گفت و توان کرد

نه با من دوست آن گفت و نه آن کرد

ز دین و دل گذشتم قصد جان کرد

گرفت از من دل و زد راه دینم

توان گفت آنچه آن نامهربان کرد

کی از شرمندگی با مهربانان

ستم بین کخر از من رخ نهان کرد

منش از مردمان رخ مینهفتم

من از شرم تو گفتم آسمان کرد

تو با من کردی از جور آنچه کردی

دلی درباخت یا جانی زیان کرد

دو عالم سود کرد آن کس که در عشق

وفای او به کشتن امتحان کرد

نه از کین خون هاتف ریخت آن شوخ

داغ عشق تو نهان در دل و جان خواهد ماند

در دل این آتش جانسوز نهان خواهد ماند

داغ عشق تو نهان در دل و جان خواهد ماند

وز پیش دیده به حسرت نگران خواهد ماند

آخر آن آهوی چین از نظرم خواهد رفت

در دلم حسرت آن تازه جوان خواهد ماند

من جوان از غم آن تازه جوان خواهم مرد

بیوفایی به تو ای مونس جان خواهد ماند

به وفای تو، من دلشده جان خواهم داد

قصهی جور تو با او به جهان خواهد ماند

هاتف از جور تو اینک ز جهان خواهد رفت

گفتم که چاره غم هجران شود نشد

در وصل یار مشکلم آسان شود نشد

گفتم که چاره غم هجران شود نشد

یا دردم از وصال تو درمان شود نشد

یا از تب غمم شب هجران کشد نکشت

یا این صنمپرست مسلمان شود نشد

یا آن صنم مراد دل من دهد نداد

19

http://ghafaseh.4shared.com

یا دل به کوی صبر و سکون ره برد نبرد یا لحظهای خموش ز افغان شود نشد

یا مدعی ز کوی تو بیرون رود نرفت چون من اسیر محنت هجران شود نشد

یا از کمند غیر غزالم جهد نجست یا ز الفت رقیب پشیمان شود نشد

یا از وفا نگاه به هاتف کند نکرد یا سوی او ز مهر خرامان شود نشد

گر آن گلبرگ خندان در گلستانی دمی خندد

گر آن گلبرگ خندان در گلستانی دمی خندد در آن گلشن گلی بر گلبن دیگر نمیخندد

ز عشرت زان گریزانم که از غم گریم ایامی در این محفل به کام دل دمی گر بیغمی خندد

به ره او چه غم آن را که ز جان میگذرد

به ره او چه غم آن را که ز جان می گذرد که ز جان در ره آن جان جهان می گذرد

از مقیم حرم کعبه نباشد کمتر آنکه گاهی ز در دیر مغان می گذرد

نه ز هجران تو غمگین نه ز وصلت شادم که بد و نیک جهان گذران می گذرد

دل بیچاره از آن بیخبر است ار گاهی شکوه از جور تو ما را به زبان می گذرد

آه پیران کهن می گذرد از افلاک هر کجا جلوهی آن تازه جوان می گذرد

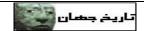
چون ننالم که مرا گریه کنان می بیند به ره خویش و ز من خنده زنان می گذر د

دل عشاق روا نیست که دلبر شکند

دل عشاق روا نیست که دلبر شکند گوهر شکند

بر نمیدارم از این در سر خویش ای دربان صد ره از سنگ جفای تو گرم سر شکند

20 http://ghafaseh.4shared.com

آن دلبر محملنشین چون جای در محمل کند

مىباید اول عاشق مسكین وداع دل كند

دیگر کجا آید فرود از محمل و منزل کند

آن دلبر محملنشین چون جای در محمل کند

زین منزل اکنون شد روان تا آن بت محملنشین

شب و روزی به پایان گر تو را در وصل یار آید

غنیمت دان که بی ما و تو بس لیل و نهار آید

دمی از جسم من بیرون مرو شاید که یار آید

شب و روز از دو چشمم اشک حسرت در کنار آید

نه مکتوبی ز یار آید نه پیکی زان دیار آید

که شاید گاهگاهی بعد مرگم بر مزار آید

شب و روزی به پایان گر تو را در وصل یار آید

شتابت چیست ای جان از تنم خواهی برون رفتن

تو ای سرو روان تا از کنارم بیسبب رفتی

شدم دور از دیار یار و شد عمری که سوی من

ازو هاتف به این امید دل خوش کردم و مردم

امروز ما را گر کشی بیجرم از ما بگذرد

اما به پیش دادگر مشکل که فردا بگذرد

گاهی که بر ما بگذری دانی چه بر ما بگذرد

آن روی زیبا بیند و زان روی زیبا بگذرد

میمیرم از شرمندگی بر من چو تنها بگذرد

باید که چون هاتف نخست از دین و دنیا بگذرد

امروز ما را گر کشی بیجرم از ما بگذرد

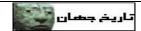
زینگونه غافل نگذری از حال زار ما اگر

ناصح ز روی او مکن منعم که نتواند کسی

از بس چو تنها بیندم از شرم گردد مضطرب

در راه عشق آن صنم هر کس که بگذارد قدم

21 http://ghafaseh.4shared.com

گفتیم درد تو عشق است و دوا نتوان کرد

دردم از توست دوا از تو چرا نتوان کرد

گفتیم درد تو عشق است و دوا نتوان کرد

که به اغیار توان کرد و به ما نتوان کرد

گر عتاب است و گر ناز کدام است آن کار

لیک جور این همه با خلق خدا نتوان کرد

من گرفتم ز خدا جور تو خواهد همه کس

که به شمشیر مرا از تو جدا نتوان کرد

فلکم از تو جدا کرد و گمان می کردم

که توان بست مرا لیک رها نتوان کرد

سر نپیچم ز کمندت به جفا آن صیدم

ور توان در دل بیرحم تو جا نتوان کرد

جا به کویت نتوان کرد ز بیم اغیار

چه توان کرد که تغییر قضا نتوان کرد

گر ز سودای تو رسوای جهان شد هاتف

تا ز جان و دل من نام و نشان خواهد بود

غم و اندوه توام در دل و جان خواهد بود

تا ز جان و دل من نام و نشان خواهد بود

تا کیم خون دل از دیده روان خواهد بود

آخر از حسرت بالای تو ای سرو روان

آفت دین و دل پیر و جوان خواهد بود

گفتم آن روز که دیدم رخ او کاین کودک

تا ز یاران که به عید رمضان خواهد بود

رمضان میکده را بست خدا داند و بس

به رهت چشم امیدم نگران خواهد بود

پا مکش از سر خاکم که پس از مردن هم

بعد ازین معتکف دیر مغان خواهد بود

هاتف این گونه که دارد هوس مغبچگان

گریه جانسوز مرا ناله ز دنباله نگر

نالهی بی گریه ببین گریهی بی ناله نگر

گریه جانسوز مرا ناله ز دنباله نگر

22 http://ghafaseh.4shared.com

بر دست کس افتد چو تو یاری نه و هرگز

بر دست کس افتد چو تو یاری نه و هر گز در دام کسی چون تو شکاری نه و هر گز

روزم سیه است از غم هجران بود آیا چون روز سیاهم شب تاری نه و هرگز

در بادیهی عشق و ره شوق رساند آزار به هر پا سر خاری نه و هر گز

گردون ستمگر کند این کار که باشد؟ یاری به مراد دل یاری نه و هر گز

در خاطر هاتف همهی عمر گذشته است جز عشق تو اندیشهی کاری نه و هر گز

از دل رودم یاد تو بیرون نه و هرگز

از دل رودم یاد تو بیرون نه و هرگز لیلی رود از خاطر مجنون نه و هرگز

با اهل وفا و هنر افزون شود و کم مهر تو و بیمهری گردون نه و هر گز

از سرو و صنوبر بگذر سدره و طوبی مانند به آن قامت موزون نه و هر گز

خون ریختیم ناحق و پرسی که مبادا دامان تو گیرند به این خون نه و هر گز

در عشق بود غمزدهی بیش ز هاتف در حسن نگاری ز تو افزون نه و هر گز

با من ار هم آشیان میداشت ما را در قفس

با من ار هم آشیان میداشت ما را در قفس کی شکایت داشتم از تنگی جا در قفس

عندلیبم آخر ای صیاد خود گو، کی رواست زاغ در باغ و زغن در گلشن و ما در قفس

قسمت ما نیست سیر گلشن و پرواز باغ بال ما در دام خواهد ریختن یا در قفس

بر من ای صیاد چون امروز اگر خواهد گذشت جز پری از من نخواهی دید فردا در قفس

هاتف از من نغمهی دلکش سرودن خوش مجوی کز نوا افتادهام افتادهام تا در قفس

23 http://ghafaseh.4shared.com

رسید یار و ندیدیم روی یار افسوس

گذشت روز و شب ما به انتظار افسوس

نصيب غير شد آخر وصال يار افسوس

ندید روی تو را چشم اشکبار افسوس

خزان عمر ندارد ز پی بهار افسوس

ازین جفاکش ناکام صد هزار افسوس

رسید یار و ندیدیم روی یار افسوس

گذشت عمر گرانمایه در فراق دریغ

گریست عمری آخر ز بیوفائی چرخ

خزان چو بگذرد از پی بهار میآید

به خاک هاتف مسکین گذشت و گفت آن شوخ

شبی فرخنده و روزی همایون روزگاری خوش

کسی دارد که دارد در کنار خویش یاری خوش

اگر دارد شرابی مستیی ناخوش خماری خوش

خوش است آری خزانی کز قفا دارد بهاری خوش

میان دلربایان است و جانبازان قماری خوش

خوشا رندان که در میخانهها دارند کاری خوش

که بگذشته است بر من در وصالش روزگاری خوش

شبی فرخنده و روزی همایون روزگاری خوش دل از مهر بتان برداشتم آسودم این است این

خوشم با انتظار امید وصل یار چون دارم

بود در بازی عشق بتان، جان باختن، بردن

به مسجدها برآرم چند با زهاد بیکاره

دو روزی بگذرد گو ناخوش از هجرش به من هاتف

دانی که دلبر با دلم چون کرد و من چون کردمش

او از جفا خون کرد و من از دیده بیرون کردمش

گفتم که با خون جگر از دیده بیرون کردمش

خون ویم بادا بحل کز بس جفا خون کردمش

یک شمه بنمودم به او عاشق نه مجنون کردمش

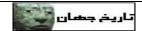
دانی که دلبر با دلم چون کرد و من چون کردمش

گفتا چه شد آن دل که من از بس جفا خون کردمش

گفت آن بت پیمانگسل جستم ازو چون حال دل

ناصح که میزد لاف عقل از حسن لیلی وش بتان

24 http://ghafaseh.4shared.com

افسانهای گفتم وزان افسانه افسون کردمش

موزون قد نو خاسته از طبع موزون کردمش

ور حال دل گفتم به او چون خویش محزون کردمش

ز افسانهی وارستگی رستم ز شرم مدعی

از اشک گلگون کردمش گلگون رخ آراسته

هاتف ز هر کس حال دل جستم چو او محزون شدم

پس از چندی کند یک لحظه با من یار دورانش

که داغ تازهای بگذاردم بر دل ز هجرانش

نمیدانم که میسازد؟ همان ساعت پشیمانش

بود کنج قفس خوشتر ز پرواز گلستانش

که میدانم فرو میماند افلاطون ز درمانش

نبودم شکوهای گر چون دلش میبود پیمانش

تو هم نوعی جفا می کن که بتوان داشت پنهانش

ندانستی که هجرانت چها کرده است با جانش

پس از چندی کند یک لحظه با من یار دورانش

پس از عمری که می گردد به کامم یک نفس گردون

چو از هم آشیان افتاد مرغی دور و تنها شد

ز بیتابی همی جویم ز هر کس چارهی دردی

دلش سخت است و پیمان سست از آن بیمهر سنگیندل

به من گفتی که جور من نهان میدار از مردم

تن هاتف نزار از درد دوری دیدی و دردا

سرو قدی که بود دیدهی دلها به رهش

نیست جز دیدهی صاحبنظران جلوه گهش

وحشیان را نگه آن آهوی وحشی نگهش

سرو قدی که بود دیدهی دلها به رهش

آه از آن شوخ که سرگشته به صحرا دارد

غم عشق نکویان چون کند در سینهای منزل

گدازد جسم و گرید چشم و نالد جان و سوزد دل

هزاران خسته جان افشان و خیزان از پی محمل

تو خاری داری اندر یا و من پیکانی اندر دل

غم عشق نکویان چون کند در سینهای منزل

دل محمل نشین مشکل درون محمل آساید

میان ما بسی فرق است ای همدرد دم درکش

25 http://ghafaseh.4shared.com

که می رقصد ز شوق تیر او در خاک و خون بسمل ازین مشکل در آخر بر من آسان گشت هر مشکل که بعد از کشتنم آهی بر آمد از دل قاتل حکایت هاست باقی بر در و دیوار آن منزل

نه بال و پر زند هنگام جان دادن ز بیتابی در اول عشق مشکل تر ز هر مشکل نمود اما به ناحق گرچه زارم کشت این بس خونبهای من ز سلمی منزل سلمی تهی مانده است و هاتف را

کردهاست یا قاصد نهان مکتوب جانان در بغل

یا درجی از مشک ختن کرده است پنهان در بغل یکبار دیگر گیردت تا پیر کنعان در بغل کردهاست یا قاصد نهان مکتوب جانان در بغل در مصر یوسف زینهار آغوش مگشا بهر کس

به حریم خلوت خود شبی چه شود نهفته بخوانیم

به کنار من بنشینی و به کنار خود بنشانیم

که گذشته در غمت ای جوان همه روزگار جوانیم

به مراد خود برسی اگر به مراد خود برسانیم

برد از شکایت خود زبان به تفقدات زبانیم

که نوزاد آن مه مهربان به یکی نگاه نهانیم

چه طمع به ابر بهاری و چه زیان ز باد خزانیم

نرسد بلا به تو دلرباگر ازین بلا برهانیم

به حریم خلوت خود شبی چه شود نهفته بخوانیم

من اگر چه پیرم و ناتوان تو ز آستان خودت مران

منم ای برید و دو چشم تر ز فراق آن مه نوسفر

چو بر آرم از ستمش فغان گله سر کنم من خسته جان

به هزار خنجرم ار عیان زند از دلم رود آن زمان

ز سموم سرکش این چمن همه سوخت چون بر و برگ من

شدهام چو هاتف بینوا به بلای هجر تو مبتلا

شهر به شهر و کو به کو در طلبت شتافتم

خانه به خانه در به در جستمت و نیافتم جامه تقویی که من در همه عمر بافتم شهر به شهر و کو به کو در طلبت شتافتم آه که تار و پود آن رفت به باد عاشقی

26 http://ghafaseh.4shared.com

بر دل من زبس که جا تنگ شد از جدائیت بی تو به دست خویشتن سینهی خود شکافتم

از تف آتش غمم صدره اگر چه تافتی آینهسان به هیچ سو رو ز تو برنتافتم

یک ره از او نشد مرا کار دل حزین روا هاتف اگرچه عمرها در ره او شتافتم

بیمهری اگر چه بیوفا هم

بیمهری اگر چه بیوفا هم جور از تو نکو بود جفا هم

بیگانه و آشنا ندانی بیگانه کشی و آشنا هم

پیش که برم شکایت تو کز خلق نترسی از خدا هم

بس تجربه کردهام ندارد آه سحری اثر دعا هم

در وصل چو هجر سوزدم جان از درد به جانم از دوا هم

ای گل که ز هر گلی فزون است در حسن، رخ تو در صفا هم

شد فصل بهار و بلبل و گل در باغ به عشرتند با هم

با هم ستم است اگر نباشیم چون بلبل و گل به باغ ما هم

جز هاتف بینوا در آن کوی شاه آمد و شد کند، گدا هم

مپرس ای گل ز من کز گلشن کویت چسان رفتم

مپرس ای گل ز من کز گلشن کویت چسان رفتم چو بلبل زین چمن با ناله و آه و فغان رفتم

نبستم دل به مهر دیگران اما ز کوی تو زبس نامهربانی دیدم ای نامهربان رفتم

منم آن بلبل مهجور کز بیداد گلچینان به دل صد خار خار عشق گل از گلستان رفتم

منم آن قمری نالان که از بس سنگ بیدادم زدند از هر طرف از باغت ای سرو روان رفتم

به امیدی جوانی صرف عشقت کردم و آخر به پیری ناامید از کویت ای زیبا جوان رفتم

27 **http://ghafaseh.4shared.com**

ز باغ از جور گلچین و جفای باغبان رفتم

ندیدم زان گل بیخار جز مهر و وفا اما

ز یاران وطن دل کندم و از اصفهان رفتم

سخن کوته ز جور آسمان هاتف به ناکامی

ای گمشده دل کجات جویم

ای گمشده دل کجات جویم در دام که مبتلات جویم

دیروز چو آفتاب بودی امروز چو کیمیات جویم

ای مرغ ز آشیان رمیده در دامگه بلات جویم

ای کشتهی غمزهی نکویان از چشم که خونبهات جویم

ای بیمار ز جان گذشته کز هر که رسم دوات جویم

گاهی به دوات چاره خواهم گاهی به دعا شفات جویم

کس چارهی درد تو نداند درمان مگر از خدات جویم

هاتف پی دل فتاده رفتی ای هر جایی کجات جویم

گوهرفشان کن آن لب کز شوق جان فشانم

گوهرفشان کن آن لب کز شوق جان فشانم جان پیش آن دو لعل گوهرفشان فشانم

گر بی توام به دامن نقد دو کون ریزند دامان بینیازی بر این و آن فشانم

خالی نگرددم دل کز بیم او ز دیده اشکی اگر فشانم باید نهان فشانم

آیا بود که روزی فارغ ز محنت دام گرد غریبی از بال در آشیان فشانم

سرو روان من کو هاتف که بر سر من چون پا نهد به پایش نقد روان فشانم

28 http://ghafaseh.4shared.com

جانا ز ناتوانی از خویشتن به جانم

جانا ز ناتوانی از خویشتن به جانم آخر ترحمی کن بر جان ناتوانم

اغیار راست نازت، عشاق را عتابت محروم من که از تو نه این رسد نه آنم

مرغ اسیرم اما دارم درین اسیری آسایشی که رفته است از خاطر آشیانم

نخلم ز پا فتاده شادم که کرد فارغ از فکر نوبهار و اندیشهی خزانم

زنهار بعد مردن فرسوده چون شود تن پیش سگان کویش ریزند استخوانم

دل من ز بیقراری چو سخن به یار گویم

دل من ز بیقراری چو سخن به یار گویم نگذاردم که حال دل بیقرار گویم

شنود اگر غم من نه غمین نه شاد گردد به کدام امیدواری غم خود به یار گویم

گه ره دیر و گهی راه حرم میپویم

گه ره دیر و گهی راه حرم میپویم مقصدم دیر و حرم نیست تو را میجویم

با چشم تو گهی که به رویت نظر کنم

با چشم تو گهی که به رویت نظر کنم پوشم نظر که بر تو نگاه دگر کنم

هر شبم نالهی زاری است که گفتن نتوان

هر شبم نالهی زاری است که گفتن نتوان زاری از دوری یاری است که گفتن نتوان

بی مه روی تو ای کوکب تابنده مرا روز روشن شب تاری است که گفتن نتوان

29 http://ghafaseh.4shared.com

تو گلی و سر کوی تو گلستان و رقیب در گلستان تو خاری است که گفتن نتوان

چشم وحشی نگه یار من آهوست ولی آهوی شیر شکاری است که گفتن نتوان

چون جرس نالد اگر دل ز غمت بیجا نیست باری از عشق تو باری است که گفتن نتوان

هاتف سوخته را لاله صفت در دل زار داغی ز لاله عذاری است که گفتن نتوان

گواهی دهد چهرهی زرد من

گواهی دهد چهرهی زرد من که دردی بود بیدوا درد من

شدم خاک اگر از جفایش مباد نشیند به دامان او گرد من

به گلزاری من ای صبا چون رسی بگو با گل ناز پرورد من

که گر یک نظر روی من بنگری ترحم کنی بر رخ زرد من

وگر یک نفس آه من بشنوی جگر سوزدت از دم سرد من

بر خاکم اگر یا نهد آن سرو خرامان

بر خاکم اگر پا نهد آن سرو خرامان هر خار مزارم زندش دست به دامان

شاهان همه در حسرت آنند که باشند در خیل غلامان تو از خیل غلامان

زاهد چه عجب گر زندم طعنه نداند آگاهی از احوال دل سوخته خامان

به یک نظاره چون داخل شدی در بزم میخواران

به یک نظاره چون داخل شدی در بزم میخواران گرفتی جان ز مستان و ربودی دل ز هشیاران

چه حاصل از وفاداری من کان بیوفا دارد وفا با بیوفایان، بیوفائی با وفاداران

تویی کافشاند و ریزد به کشت دوست و دشمن سموم قهر تو اخگر سحاب لطف تو باران

30

http://ghafaseh.4shared.com

به سیم و زر اگر بوده است یوسف را خریداران

به جان و دل تو را هر سو خریداری بود چون من

آن کمان ابرو کند چون میل تیرانداختن

آن کمان ابرو کند چون میل تیرانداختن ناوک او را نشان میباید از جان ساختن

سروران چون گو به پای توسنش بازند سر چون کند آن شهسوار آهنگ چوگان باختن

داد مظلومان بده تا چند ای بیدادگر رخش بیداد و ستم بر دادخواهان تاختن

باغبان پرداخت گلشن را، اکنون باید به می در چمن ز آیینهی دل زنگ غم پرداختن

سازگاری چون ندارد یار هاتف بایدت ز آتش غم سوختن با سوز هجران ساختن

منم آن رند قدح نوش که از کهنه و نو

منم آن رند قدح نوش که از کهنه و نو باشدم خرقهای آنهم به خرابات گرو

زاهد آن راز که جوید ز کتاب و سنت گو به میخانه در آی و ز نی و چنگ شنو

راز کونین به میخانه شود زان روشن که فتادهاست به جام از رخ ساقی پر تو

چه کند کوه کن دلشده با غیرت عشق گر نه بر فرق زند تیشه ز رشک خسرو

هر طرف غول نوا خوان جرس جنبانی است در ره عشق به هر زمزمه از راه مرو

منزل آنجاست درین بادیه کز پا افتی در ره عشق همین است غرض از تک و دو

بستگیها به ره عشق و گشایشها هست بسته شد هاتف اگر کار تو دلتنگ مشو

گردد کسی کی کامیاب از وصل یاری همچو تو

گردد کسی کی کامیاب از وصل یاری همچو تو مشکل که در دام کسی افتد شکاری همچو تو

خوبان فزون از حد ولی نتوان به هر کس داد دل گر دل به یاری کس دهد باری به یاری همچو تو

31

http://ghafaseh.4shared.com

کش خار خاری در دل است از گلعذاری همچو تو گویم غم دل یک به یک با غمگساری همچو تو باشد گلی مانند او پهلوی خاری همچو تو جز او که دارد در جهان زیبانگاری همچو تو

چون من نسازی یک نفس با سازگاری همچو من پس با که خواهد ساختن ناسازگاری همچو تو چون من به گلگشت چمن چون بشکفد آن تنگدل رفتی و غمها در دلم خوش آنکه باز آیی و من از یار بگسل ای رقیب آخر زمانی تا به کی هاتف ز عشقت میسزد هر لحظه گر بالد به خود

خوش آنکه نشینیم میان گل و لاله

ماه و تو به کف شیشه و در دست پیاله

در ساغر گل کرده و پیمانهی لاله

بر لاله و گل در و گهر بیخته ژاله

بلبل كند افغان به چمن فاخته ناله

بالای گل از سنبل تر بسته کلاله

گل ساغر و نرگس قدح و لاله پیاله

یک بوسه کنی زان لب جان بخش حواله

هر روز دعا گوی توام من همه ساله

خوش آنکه نشینیم میان گل و لاله

در طرف چمن ساقی دوران می عشرت

بر سرو و سمن لل تر ریخته باران

وز شوق رخ و قامت تو پیش گل و سرو

ای دلبر گلچهره که مشاطهی صنعت

آهنگ چمن کن که به کف بهر تو دارد

عید است و به عیدی چه شود گر به من زار

گفتی چه بود کار تو هاتف همهی عمر

بود مه روی آن زیبا جوان چارده ساله

ولی ماهی که دارد گرد خویش از مشکتر هاله

زنم فریاد و گریم خون کشم آه و کنم ناله

بود مه روی آن زیبا جوان چارده ساله

خدا را رحمی از جور و جفایت چند روز و شب

32 http://ghafaseh.4shared.com

مهر رخسار و مه جبین شدهای

مهر رخسار و مه جبین شدهای آفت دل بلای دین شدهای

مهر و مه را شکستهای رونق غیرت آن و رشک این شدهای

پیش ازین دوست بودیم از مهر دشمن من کنون ز کین شدهای

من چنانم که پیش ازین بودم تو ندانم چرا چنین شدهای

ننشستی چرا دمی با من گرنه با غیر همنشین شدهای

دل ز رشکم طید چو بسمل باز بهر صیدی که در کمین شدهای

غزلی گفتهای دگر هاتف که سزاوار آفرین شدهای

رفتی و دارم ای پسر بی تو دل شکستهای

رفتی و دارم ای پسر بی تو دل شکستهای جسمی و جسم لاغری جانی و جان خستهای

میشکنی دل کسان ای پسر آه اگر شبی سر زند آه آتشین از دل دلشکستهای

منتظرم به کنج غم گریه کنان نشاندهای خود به کنار مدعی خنده زنان نشستهای

زان دو کمند عنبرین تا نروم ز کوی تو سلسلهای به پای دل بسته و سخت بستهای

غنچه لطیف خندد و پسته ولی چو آن دهن لب نگشوده غنچهای خنده نکرده پستهای

خون جگر خورد یقین هر که چو هاتفش بود کوکب نامساعدی طالع ناخجستهای

33 http://ghafaseh.4shared.com

چه شود به چهرهی زرد من نظری برای خدا کنی

که اگر کنی همه درد من به یکی نظاره دوا کنی

ز ره کرم چه زیان تو را که نظر به حال گدا کنی

همه از تو خوش بود ای صنم، چه جفا کنی چه وفا کنی

شکنی پیالهی ما که خون به دل شکستهی ما کنی

همهی غمم بود از همین، که خدا نکرده خطا کنی

قدمی نرفته ز کوی وی، نظر از چه سوی قفا کنی

چه شود به چهرهی زرد من نظری برای خدا کنی

تو شهی و کشور جان تو را تو مهی و جان جهان تو را

ز تو گر تفقدو گر ستم، بود آن عنایت و این کرم

همه جا کشی می لاله گون ز ایاغ مدعیان دون

تو کمان کشیده و در کمین، که زنی به تیرم و من غمین

تو که هاتف از برش این زمان، روی از ملامت بیکران

شکست پیر مغان گر سرم به ساغر می

عجب مدار که سرها شکسته بر سر می

شکست بر سر من می فروش ساغر می

که روح پرورد از بوی روح پرور می

که وصف آب خضر کرد در برابر می

به چشم اهل بصیرت صفای جوهر می

طلوع کرد ز خم آفتاب انور می

که هر چه داشت به عالم گذاشت بر سر می

شکست پیر مغان گر سرم به ساغر می

ستم به ساغر میشد نه بر سر من اگر

غذای روح بود بوی میخوشا رندی

نداشت بهرهای آن بوالفضول از حکمت

نه لعل راست نه یاقوت را نه مرجان را

نماند از شب تاریک غم نشان که دگر

چه دید هاتف می کش ندانم از باده

34 http://ghafaseh.4shared.com

چو نی نالدم استخوان از جدایی

چو نی نالدم استخوان از جدایی فغان از جدایی فغان از جدایی

قفس به بود بلبلی را که نالد شب و روز در آشیان از جدایی

دهد یاد از نیک بینی به گلشن بهار از وصال و خزان از جدایی

چسان من ننالم ز هجران که نالد زمین از فراق، آسمان از جدایی

به هر شاخ این باغ مرغی سراید به لحنی دگر داستان از جدایی

چو شمعم به جان آتش افتد به بزمی که آید سخن در میان از جدایی

کشد آنچه خاشاک از برق سوزان کشیده است هاتف همان از جدایی

روز و شب خون جگر میخورم از درد جدایی

روز و شب خون جگر میخورم از درد جدایی ناگوار است به من زندگی ، ای مرگ کجایی

چون به پایان نرسد محنت هجر از شب وصلم کاش از مرگ به پایان رسدم روز جدایی

چارهی درد جدایی تویی ای مرگ چه باشد اگر از کار فرو بستهی من عقده گشایی

هر شبم وعده دهی کایم و من در سر راهت تا سحر چشم به ره مانم و دانم که نیایی

که گذارد که به خلوتگه آن شاه برآیم من که در کوچهی او ره ندهندم به گدایی

ربط ما و تو نهان تا به کی از بیم رقیبان گو بداند همه کس ما ز توییم و تو ز مایی

بستهی کاکل و زلف تو بود هاتف و خواهد نه از آن قید خلاصی نه ازین دام رهایی

35 http://ghafaseh.4shared.com

کجایی در شب هجران که زاریهای من بینی

چو شمع از چشم گریان اشکباریهای من بینی

که امشب گریههای زار و زاریهای من بینی

که از جام غمت خونابه خواریهای من بینی

نشینی با من و شب زندهداریهای من بینی

که یار من شوی ای یار و یاریهای من بینی

بنه بر دوش من تا بردباریهای من بینی

نوشتم تا پس از من یادگاریهای من بینی

کجایی در شب هجران که زاریهای من بینی

کجایی ای که خندانم ز وصلت دوش میدیدی

کجایی ای قدحها از کف اغیار نوشیده

شبی چند از خدا خواهم به خلوت تا سحر گاهان

شدم یار تو و از تو ندیدم یاری و خواهم

برای امتحان تا میتوانی بار درد و غم

برای یادگار خویش شعری چند از هاتف

شستم ز میدر پای خم، دامن ز هر آلودگی

دامن نشوید کس چرا، زابی بدین پالودگی

از هیچکس نشنیدهام حرفی بدین بیهودگی

هر ذرهی خاکم تو را جوید پس از فرسودگی

آزار جان ما مکن شکرانهی آسودگی

هاتف تو از وی بهتری با صدهزار آلودگی

شستم ز میدر پای خم، دامن ز هر آلودگی

میگفت واعظ با کسان، دارد می و شاهد زیان

روزی که تن فرسایدم در خاک و جان آسایدم

ای زاهد آسوده جان تا چند طعن عاشقان

من شیخ دامن پاک را آگاهم از حال درون

ای که مشتاق وصل دلبندی

صبر کن بر مفارقت چندی

ای که مشتاق وصل دلبندی

ای که در روز وصل خرسندی

باش آمادہی غم شب ھجر

تو که بر خسروان خداوندی

بندگان را تفقدی فرمای

36 http://ghafaseh.4shared.com

تو بمانی به کام دل، گر مرد در تمنایت آرزومندی

چشم بد دور از رخت که نزاد مادر دهر چون تو فرزندی

رخشی بیداد تاختی چندان که غبار مرا پراکندی

کی شدی هاتف این چنین رسوا گر شنیدی ز ناصحی پندی

کوی جانان از رقیبان پاک بودی کاشکی

کوی جانان از رقیبان پاک بودی کاشکی این گلستان بیخس و خاشاک بودی کاشکی

یار من پاک و به رویش غیر چون دارد نظر دیده او چون دل من پاک بودی کاشکی

قصد قتلم دارد و اندیشه از مظلومیم یار در عاشق کشی بیباک بودی کاشکی

تا به دامانش رسد دستم به امداد نسیم جسم من در رهگذارش خاک بودی کاشکی

سینهام از تیر دلدوز تو چون دارد نشان گردنم را طوق از آن فتراک بودی کاشکی

غنچهسان هاتف دلم از عشق چون صد پاره است سینهام زین غم چو گل صد چاک بودی کاشکی

دو چشمم خون فشان از دوری آن دلستانستی

دو چشمم خون فشان از دوری آن دلستانستی که لعلش گوهرافشان، سنبلش عنبر فشانستی

چسان خورشید رویت را مه تابان توان گفتن که از روی تو تا ماه از زمین تا آسمانستی

حرامم باد دلجویی پیکانش اگر نالم ز زخم ناوکی کز شست آن ابرو کمانستی

غمش گفتم نهان در سینه دارم سادهلوحی بین که این سر در جهان فاش است و پندارم نهانستی

در این بستان به پای هر صنوبر جویی از چشمم روان از حسرت بالای آن سرو روانستی

بیا شیرین زبانی بین که همچون نیشکر خامه شکربار از زبان هاتف شیرین زبانستی

37 **http://ghafaseh.4shared.com**

صبوری کردم و بستم نظر از ماه سیمایی

که دارد چون من بیتاب هر سو ناشکیبایی

به دل داغ فراق لالهرویی سرو بالایی

به چشم لطف بین سوی من امروزی و فردایی

ز ناکامی از خون جگر پیمانه پیمایی

جنونی از خدا میخواهم و دامان صحرایی

به یاد قامت رعنایی و رخسار زیبایی

صبوری کردم و بستم نظر از ماه سیمایی

به حسرت زین گلستان با صد افغان رفتم و بردم

به ناکامی دو روز دیگر از کوی تو خواهم شد

به کام دل چو با اغیار می نوشی به یاد آور

به جان از تنگنای شهر بند عقل آمد دل

به پای سرو و گل در باغ هاتف نالد و گرید

من پس از عزت و حرمت شدم ار خار کسی

کار دل بود که با دل نفتد کار کسی

وای بر حال کسی کوست گرفتار کسی

چشم بیمار کسی و دل بیمار کسی

سود آن کس که به جان است خریدار کسی

بکش آزار کسان و مکن آزار کسی

من پس از عزت و حرمت شدم ار خار کسی

دین و دنیا و دل و جان همه دادم چه کنم

ناامید است ز درمان دو بیمار طبیب

آخر کار فروشند به هیچش این است

هاتف این پند ز من بشنو و تا بتوانی

زهی از رخ تو پیدا همه آیت خدایی

ز جمالت آشکارا همه فر کبریایی

خبریم بودی آن روز اگر از شب جدایی

که به کوچهی تو گاهی بودم ره گدایی

تو میان خوبرویان مثلی به بیوفایی

زهی از رخ تو پیدا همه آیت خدایی

نسپردمی دل آسان به تو روز آشنایی

نبود به بزمت ای شه ره این گدا همین بس

همه جا به بیوفایی مثلند خوب رویان

38 http://ghafaseh.4shared.com

تو درون پرده خلقی به تو مبتلا ندانم به چه حیله میبری دل تو که رخ نمینمایی

شد از آشناییش جان ز تن و کنون که بینم دل آشنا ندارد خبری ز آشنایی

گرهی اگر چه هر گز نگشودهام طمع بین که ز زلف یار دارم هوس گره گشایی

همه آرزوی هاتف تویی از دو عالم و بس همه کام او برآید اگر از درش درآیی

ای که در جام رقیبان می پیاپی میکنی

ای که در جام رقیبان می پیاپی می کنی خون دل در ساغر عشاق تا کی می کنی

مینوازی غیر را هر لحظه از لطف و مرا دم بدم خون در دل از جور پیاپی می کنی

راه اگر گم شد نه جرم ناقه از سرگشتگی است بی گناه ای راه پیما ناقه را پی می کنی

ناله و افغان من بشنو خدا را تا به کی گوش بر آواز چنگ و نالهی نی می کنی

ساقیا صبح است و طرف باغ و هاتف در خمار گر نه در ساغر کنون می می کنی کی می کنی

دل زارم بود در صیدگاه عشق نخجیری

دل زارم بود در صیدگاه عشق نخجیری که بر وی هر زمان ابرو کمانی میزند تیری

39 http://ghafaseh.4shared.com

40 http://ghafaseh.4shared.com

سحر از کوه خاور تیغ اسکندر چو شد پیدا

عیان شد رشحه ی خون از شکاف جوشن دارا نمایان شد میان مهد زرین طلعت عیسی کنار چشمه ی روشن بر آمد لاله ی حمرا ز جیب روشن فجر آشکارا شد کف موسی بر آمد چون ز خاور طلعت خور چون رخ لیلا که پوشیدند چشم از غمزه چندین لعبت زیبا زدش بر کوه خاور بی محابا شیشه صهبا به یغما برد در یک دم، هزاران لل لالا هزاران سیمگون ماهی در این سیمابگون دریا

گریزان انجمش از پیش روبهسان گراز آسا

چنان کز حملهی ضرغام دین ابطال بر بیدا

امام مشرق و مغرب امیر یثرب و بطحا

سحر از کوه خاور تیغ اسکندر چو شد پیدا
دم روحالقدس زد چاک در پیراهن مریم
میان روضهی خضرا روان شد چشمهی روشن
ز دامان نسیم صبح پیدا شد دم عیسی
درافشان کرد از شادی فلک چون دیدهی مجنون
مگر غماز صبح از بام گردون دیدشان ناگه
درآمد زاهد صبح از در دردی کش گردون
برآمد ترکی از خاور، جهان آشوب و غارتگر
نهنگ صبح لب بگشود و دزدیدند سر، پیشش
برآمد از کنام شرق شیری آتشین مخلب
چنان کز صولت شیر خدا کفار در میدان
هژبر سالب غالب علی بن ابی طالب

نسیم صبح عنبر بیز شد بر تودهی غبرا

زمین سبز نسرینخیز شد چون گنبد خضرا
ز لطف باد نوروزی جهان پیر شد برنا
هوا آکنده در جیب و گریبان عنبر سارا
گلاب افشاند بر چشم خمارین نرگس شهلا
به پای گل به کار جان فشانی بلبل شیدا

نسیم صبح عنبر بیز شد بر تودهی غبرا

ز فیض ابر آزاری زمین مرده شد زنده

صبا پر کرد در گلزار دامان از گل سوری

عبیر آمیخت از گیسوی مشکین سنبل پرچین

به گرد سر و گرم پر فشانی قمری مفتون

41
http://ghafaseh.4shared.com

چو قمری پر زند از شوق روح سدرهی طوبی گشود از بهر حاجت پیش دادار جهان آرا نهان از نارون پرسید کای پیر چمن پیرا سر لهو و لعب دارند زین سان فاحش و رسوا میان انجمن دمساز شد با ساغر و مینا که با اطفال میرقصد میان باغ بر یک پا نه از نامحرمان شرم و نه از بیگانگان پروا عیان با لاله جام میزند رعنای نارعنا که امروز امهات از شوق در رقصند با آبا بر اورنگ خلافت کرده شاه لافتی ماوا اميرالممنين حيدر على عالى اعلا به نسبت صهر پيغمبر ولي والي والا قوام مذهب و ملت، نظام الدين و الدنيا که بی چون است و بیانباز آن یکتای بیهمتا

سزد گر بر سر شمشاد و سرو امروز در بستان چنار افراخت قد بندگی صبح و کف طاعت پس آنگه در جوانان گلستان کرد نظاره چه شد کاطفال باغ و نوجوانان چمن جمله چرا گل چاک زد پیراهن ناموس و با بلبل نبینی سر و پا بر جای را کازاد خوانندش پریشان گیسوی شمشاد و افشان طرهی سنبل میان سبزه غلطد با صبا نسرین بی تمکین به پاسخ نارون گفتش کز اطفال چمن بگذر همایون روز نوروز است امروز و به فیروزی شهنشاه غضنفر فر پلنگ آویز اژدر در به رتبت ساقی کوثر به مردی فاتح خیبر ولی حضرت عزت قسیم دوزخ و جنت از آنش عقل در گوهر شمارد جفت پیغمبر

زهی مقصود اصلی از وجود آدم و حوا

غرض ذات همایون تو از دنیا و مافیها

کتاب آفرینش را به نام نامیت طغرا

مکلل شد به تاج لافتی و افسر لولا

شکست از بازویت مقدار لات و عزت عزا

ندیدی تا ابد بالای لا پیرایه الا

زهی مقصود اصلی از وجود آدم و حوا طفیلت در وجود ارض و سماء عالی و سافل رخ از خواب عدم ناشسته بود آدم که فرق تو شد از دستت قوی دین خدا آیین پیغمبر

نگشتی گر طراز گلشن دین سر و بالایت

42 http://ghafaseh.4shared.com

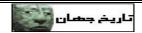
چو روی لیلی و دامان مجنون لاله گون صحرا علم بگشاید از پرچم گره چون طرهی لیلا بدانسان آسمان را لرزه بر تن رعشه بر اعضا درافتد گاو را بر شاخ، بند ترکش جوزا یکی را اژدها بر کف یکی در کام اژدرها کشد پیش رهت رخشی زمین پوی و فلک پیما ملایک لافتی خوانان برندت تا صف هیجا برانگیزی تکاور دلدل هامون نورد از جا نهان در آب شمشیر تو دریاهای طوفانزا چو یازی دست سوی تیغ و تازی بر صف اعدا که جانداری نگردد تا قیامت در جهان پیدا عبیر سنبل غلمان و کحل نرگس حورا تویی دانم امام خلق بعد از مصطفی حقا که بر گوسالهی زرین خطاب ربیالاعلی چسان پرد مگس جائی که ریزد بال و پر عنقا به رتبت بگذرد نثر از ثریا شعر از شعرا به مدح تو فراز عرش و کرسی از ازل گویا پیمبر راوی و مداح ذاتت خالق یکتا که داند دوست با دشمن چه در دنیا چه در عقبی امام و پیشوا و مقتدار و شافع و مولا خدا داند که امیدم به مهر توست در فردا

متاعی نیست در دستم منم آن روز و این کالا

در آن روز سلامت سوز کز خون یلان گردد کمان بر گوشه بر بندد گره چون ابروی لیلی ز آشوب زمین و ز گیر و دار پر دلان افتد که پیچد بره را بر پای، حبل کفهی میزان یکی با فتح همبازی یکی با مرگ هم بالین کنی چون عزم رزم خصم جبریل امین در دم سرافیلت روان از راست میکالت دوان از چپ به دستی تیغ چون آب و به دستی رمح چون آتش عیان در آتش تیغ تو ثعبانهای برق افشان اگر حلم خداوندی نیاویزد به بازویت ز برق ذوالفقارت خرمن هستى چنان سوزد ز خاک آستان و گرد نعلینت کند رضوان ز افعال و صفات و ذاتت آگه نیستم لیکن به هر کس غیر تو نام امام الحق بدان ماند من و اندیشهی مدح تو، باد از این هوس شرمم به ادنی پایهی مدح و ثنایت کی رسد گرچه چه خیزد از من و از مدح من ای خالق گیتی کلام الله مدیح توست و جبریل امین رافع بود مقصود من ز این یک دو بیت اظهار این مطلب تو و اولاد امجاد کرام توست هاتف را شها من بنده کامروزم به پایان رفته از عصیان

پی بازار فردای قیامت جز ولای تو

43 http://ghafaseh.4shared.com

نپندارم که فردای قیامت تیره گون گردد مجبان تو را از دود آتش غرهی غرا

قسیم دوزخ و جنت تویی در عرصهی محشر غلامان تو را اندیشهی دوزخ بود حاشا

الا پیوسته تا احباب را از شوق می گردد زدیده کردد زدیده و احباب روشن دیده ی بینا

محبان تو را روشن ز رویت دیدهی حق بین حسودان تو را بیبهره زان رخ دیدهی اعمی

نسیمی به دل میخورد روحپرور

نسیمی به دل میخورد روح پرور نسیمی دلاویز چون بوی دلبر

نسیمی چو انفاس عیسی مقدس نسیمی چو دامان مریم مطهر

نسیمی همه نفخهی مشک سارا نسیمی همه نشاهی خمر احمر

نسیمی در آن نگهت مهر پنهان نسیمی در آن لذت وصل مضمر

نسیمی از آن جیب جان دامن دل پر از عنبر اشهب و مشک اذفر

چه باد است حیرانم این باد دلکش که عطر عبیر آرد و بوی عنبر

نسیم بهار است گویا که خیزد ز روی گل تازه و سنبل تر

نسیمی است شبها به گلشن غنوده زایست شبها به گلشن غنوده ناستر و از سبزه بستر

بر اندام او سوده ریحان و سنبل در آغوش او بوده نسرین و عنبر

غلط کردم از طرف بستان نیاید نسیمی چنین جانفزا و معطر

نسیم ریاض جنان است گویی که رضوان به دست صبا داده مجمر

نسیم بهشت است و دارد نشانها ز تفریح تسنیم و ترویح کوثر

که از روی غلمان گشوده است برقع که از فرق حوران ربوده است معجر

ز گیسوی حوران و زلفین غلمان بدین سان وزد مشکبیز و معنبر

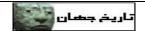
خطا گفتم از باغ جنت نیاید نسیمی چنان دلکش و روح پرور

44 http://ghafaseh.4shared.com

تدوین: علی مصطفوی	••••••	••••••	ديوان اشعار هاتف اصفهاني
محضر	نکو ذات و نیکاختر و نیک	نسيمى است از باغ الطاف صاحب	
آذر	فروغ شبستان اهل دل	چراغ دل روشن اهل معنی	
ِ گوهر	کران تا کران است لبریز	محیط فضایل که دریای فکرش	
.ه اختر	هزاران چو مهر است تابند	سپهر معالی که بر اوج قدرش	
ت محور	که افلاک عز و شرف راس	مدار مناقب جهان مكارم	
ت افسر	که بر تارک سروران است	مراد افاضل ملاذ اماثل	
هی زر	چو خیری بود زرد رخسار	جوادی که در کف جودش ز خواری	
می در	نبینی تھی دست جز حلق	کریمی که بر درگهش ز اهل حاجت	
كندر	دل پاکت از زهد سد س	زهی پیش یاجوج شهوت کشیده	
مد اکبر	که کسب سعادت کند سه	از آن در حریم طواف تو پوید	
عار مادر	به صد شوق در گرد این چ	شب و روز گردند آبای علوی	
دیگر	از ایشان نظیر تو فرزند	که شاید پدید آید اما نیاید	
مبر	کند آنچه با مه بنان پی	به معنای مشکل سرانگشت فکرت	
حيدر	کند آنچه با کفر، شمشیر	به گفتار ناراست تیغ زبانت	
جوهر	عرض جمله حادثات و تو	صور جملهی کاینات و تو معنی	
لنگر	زمین با وقار تو کشتی و	جهان با نهیب تو دریا و طوفان	
رابر	بیان تو با آب حیوان ب	کلام تو با راح و ریحان مقابل	
سخر	جهان سخن خامهات را ه	فنون هنر فكرتت را مسلم	
<i>ب</i> ور	نگاری ممثل مثالی مص	ز کلک بنان تو هر لحظه گردد	
ف پیکر	به آن حسن تمثال و آن لط	که صورتگر چین ندیدهاست هرگز	
فره ازهر	درخشنده نجمی است از زه	لالی منظوم نظم تو هر یک	
ت رهبر	سوی کعبهی کوی یار اس	که در وادی عشق گمگشتگان را	

تدوین: علی مصطفوی	ديوان اشعار هاتف اصفهاني
به نکهت چو شمامهی مشک و عنبر	گلی میدمد هر دم از باغ طبعت
به لذت چو وصل بتان سمنبر	بری میرسد هر دم از شاخ فکرت
یکی سوی این بنده از لطف بنگر	وفا پیشه یارا خداوندگارا
که چرخم چسان بی تو دارد به چنبر	ز رحمت یکی جانب من نظر کن
چو از باد خاک و چو از آب آذر	تنم ز اه و جان ز اشک شد در فراقت
شب و روز من گشته از هم سیهتر	تو در غربت ای مهر تابان و بی تو
چو روی گنه کار، در روز محشر	کنون بی تو دارم سیه روز گاری
یکی برنیاورده چرخ ستمگر	به دل کامها پیش ازین بود و زانها
کنونم هوائی جز این نیست در سر	کنونم مرادی جز این نیست در دل
نمیهست در این سفالینه ساغر	که امروز تا از می زندگانی
چو ساغر به روی تو خندم مکرر	چو مینا به بزم تو آیم دمادم
بر آر آرزوی من ای مهرپرور	بیا خود علی رغم چرخ جفا جو
که جورش بود بیحد و کینه بیمر	به گردون بیمهر مگذار کارم
به خود رحم فرما به ما رحمت آور	ز غربت به سوی وطن شو روانه
نهان از حریفان خفاش منظر	خوش آن بزم کانجا نشینیم با هم
منت در مقابل کمر بسته چاکر	تو بر صدر محفل برازنده مولا
منت مستنیر از ضمیر منور	تو محفل فروز از ضمیر منیرت
تو از شعر هاتف من از نظم آذر	بخوانیم با هم غزلهای رنگین
بدوزیم چشم حسودان اختر	بسوزیم داغی به دل آسمان را
که این دولتش هست گاهی میسر	مرا دسترس نیست باری خوش آن کس
که نتوان خلاف قضای مقدر	در این کار کوشم به جان لیک چتوان
که الحق نیازی بود بس محقر	هنر پرورا زین اقاویل باطل

نه مقصود من بود مدحت نگاری که مدح تو بر ناید از کلک و دفتر

تو را نیست حاجت به مداحی آری بس اخلاق نیکو تو را مدح گستر

ولی بود ازین نظم قصدم که دلها 🥒 زنگ نفاق است از بس مکدر

نگویند عاجز ز نظم است هاتف گروهی که خود گاه نظمند مضطر

نیم عاجز از نظم اشعار رنگین تو دانی گر آنان ندارند باور

عروسان ابکار در پرده دارم همه غرق پیرایه از پای تا سر

ولیکن چه لازم که دختر دهد کس به بیمهر داماد بیمهر شوهر

نباشد چو داماد شایسته آن به که در خانهی خود شود پیر دختر

در ایجاز کوشم که نزدیک دانا سخن خویش بود مختصر خوشتر اخصر

الا تا قمر فربه و لاغر آید زنزدیکی و دوری مهر انور

محب تو نزد تو بادا و فربه عدوی تو دور از تو بادا و لاغر

تو را جاودان عمر و جاویدان عزت مدامت خدا ناصر و بخت یاور

کردهام از کوی یار بیهده عزم سفر

کردهام از کوی یار بیهده عزم سفر خار ملامت به پا خاک ندامت به سر

از کف خود رایگان دامن امن و امان داده و بنهادهام ره سوی خوف و خطر

خود به عبث اختیار کردهام از روزگار خود به عبث اختیار کردهام از روزگار

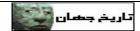
چون سفها خویش را بیسبب افکندهام از غرفات جنان در درکات سقر

همنفسان وطن جمع به هر انجمن وز غم دوری من غرقه به خون جگر

من هم از ایشان جدا، بلبلیم بینوا دور ز هم آشیان برده سری زیر پر

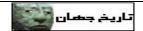
رهسپر غربتم لیک بود قسمتم چشم تر و کام خشک از سفر بحر و بر

47 http://ghafaseh.4shared.com

ديوان اشعار هاتف اصفهاني تدوين: على مصطفوي ساخته گاهی به برد سوخته گاهی ز حر با تعب گرم و سرد صیف و شتا، رهنورد کاهن گردد چو موم در کف هر پنجهور گاه ز تف سموم گرم چنان مرز و بوم گاه بدان گونه سرد کز دم قتال برد ز آتش آهنگران موم نبیند اثر هاویهسان آیدم بادیهای در نظر چون بگشایم ز هم دیده به هر صبحدم فتنه در آن رهنمون مرگ در آن راهبر آب در آن قیرگون خاک مخمر به خون دیو و دد آنجا به جوش، وحش و سبع در خروش من چو سباع و وحوش طفرهزن و رهسپر بستر و بالین من این حجر است آن مدر شب چو به آرامگاه رو نهم از رنج راه فوج ذئاب و کلاب هم نفسم تا سحر طاق رواقم سحاب شمع وثاقم شهاب همدم من مور و مار دام و ددم در کنار دیو ز من در فرار، غول ز من در حذر گاه ز هجران یار گاه به یاد دیار با مژهی اشکبار تا سحرم در سهر پارهی دل مائده لخت جگر ماحضر بهر من غمزده هر شب و روز آمده یار من دلفگار آدمیی دیوسار دیدن آن نابکار بر رگ جان نیشتر آلت ضر چون حدیه مایه شر چون شرر صحبت او جانگزا ریت او غمفزا هست بشر من نيم ز امت خيرالبشر چون بشرش روی و تن لیک گر آن اهرمن کافرم ار دیدهام ثانی آن جانور این همه گردیدهام رنج سفر دیدهام زشتی طالع ببین شومی اختر نگر روز و شب اینم قرین روز چنان شب چنین دیدم و نگشوده بار از همه کردم گذر مملکت بیشمار شهر بسی و دیار آینه دادم به کور نغمه سرودم به کر ور به دیاری شدم جلوه ده یار خویش راغب کالای من مشتریان بس ولی حنظل و صبرم دهد قیمت قند و شکر جنت و خلدی در آن جنتیان را مقر دل دو سه روزی کشید جانب کاشان و دید مردمش از مردمی در همه عالم سمر روضهای از خرمی در همه گیتی مثل کز همهشان باد شاد روح نیا و پدر اهل وی الحق تمام زادهی پشت کرام

48 http://ghafaseh.4shared.com

خوش سخن و خوش لقا، خوش صور خوش سیر از رخ هم گرد شوی وز دل هم زنگ بر ساخت به یک لحظهاش زلزله زیر و زبر یافت تن آسمان فالج و اختر خدر خفت و سحر در کشید خاک سیاهش به بر بیخبر و کس نیافت دیگر از آنها خبر نیست بجز زاغ و بوم ماتمی و نوحه گر تا سحرم بود باز دیدهی اختر شمر گاه شکایت کنان زانویم از بار سر شب ز شبم تیرهتر روز ز روزم بتر میبردم کو به کو می کشدم در به در خاک رهش عقل را آمده کحل بصر شمس نه نور خدا چون خضر اندر خضر عرش برین از جلال چرخ کهن از کبر گفت چه داری بیار گفتمش اینک هنر هي منشين الفرار گفتمش اينالمفر گفتمش آنجا كجاست گفت زهى بىخبر صفدر عالی تبار سرور والاگهر شاه ملایک سپاه خسرو انجم حشر زینت تیغ و علم زیب کلاه و کمر بحر معالی گهر ابر لالی مطر

رستم کسری شکوه کسری جمشید فر

مایل مهر و وفا طالب صدق و صفا با دو سه یار قدیم روز کی آنجا شدیم نیمه شبی ناگهان آه از آن شب فغان رعشه گرفت آنچنان خاک که از هول آن بس گل رعنا که شب در بر عیش و طرب بس گهر تابناک گشت نهان زیر خاک منزلشان سرنگون گشت و بر ایشان کنون دوش که در کنج غم با همه درد و الم گاه حکایت گذار پایم از آسیب خار گاه به فکرت که هست تا کی ازین بخت بد گاه به حیرت که چرخ چون اسرا تا به کی ناگهم آمد فرا پیری فرخلقا پیر نه بدر دجی بدر نه شمس ضحی عقل نخست از کمال صبح دوم از جمال گفت که ای وز کجا؟ گفتم از اهل وفا خندهزنان گفت خیز و یحک از اینجا گریز گفت روان میشتاب تا در دولت جناب درگه شاه زمان سده فخر جهان وارث دیهیم و گاه دولت و دین را پناه جامع فضل و کرم صاحب سیف و قلم مهر مكارم شعاع، ماه مناقب فروغ

خسرو بهمن حسام بهمن رستم غلام

49

http://ghafaseh.4shared.com

نامهی رستم مخوان نام تهمتن مبر آید ازو چون میان قصهی تیغ و سنان ای به تو گیتی جوان چون شجر از برگ و بر ای ز تو خرم جهان چون ز صبا گلستان دوحهی اقبال را روی تو شیرین ثمر روضهی اجلال را قد تو سرکش نهال جامهی جاه تو را اطلس چرخ آستر پایهی گاه تو را دوش فلک تکیه گاه با کف زور آورت کوه گران سنگ، کاه با دل در پرورت بحر جهان یک شمر روز کمان کز کمین خیزد گردون به کین وز دل آهن شرار شعله کشد بی حجر هم ز غبار و دخان تیره شود چشم خور هم ز خروش و فغان پاره شود گوش چرخ چرخ زیکسو کشد نعره که خونها هدر فتنه ز یکسو زند صیحه که جانها مباح گم کند از بیم جان جادهی باختر تیغزن خاوری رخش فلک زیر ران رخش گهرپوش زیر، چتر مرصع زبر یازی چون دست و پا سوی عنان و رکیب تیغ یمانی به دست ناچخ هندی به دوش مغفر رومی به فرق جوشن چینی به بر هم به رکابت روان نصرت و فتح و ظفر هم به عنانت دوان دولت و اقبال و بخت از همه جا بشنود زمزمهی لاوزر خصم تو هر جا کشد ناله این المناص آب حیاتت کند مرتع آجال، تر آتش رمحت کند مزرع آمال، خشک از خم چوگان سیم لطمه بر آن گوی زر تا به توالی زند صبح بر این سبز خنک از خم چوگان تو گوی صفت لطمه خور باد سر دشمنان در سم ی*ک* ران تو

ديوان اشعار هاتف اصفهاني تدوين: على مصطفوي

50 http://ghafaseh.4shared.com

رو ای باد صبا ای پیک مشتاقان سوی گلشن

عبیر آمیز گردان جیب و عنبربیز کن دامن مصفا ساز در گلشن به آب چشمهی روشن به روی یکدگر چون شاهد گل هفت پیراهن ز گلگون غنچهها رنگین حلی بر بند بر گردن عبیر تر به پیراهن فشان از حقهی سوسن به طرف جویبار و صحن باغ و ساحت گلشن به همواری گل شاداب را از رخ نقاب افکن نشانش اینکه نالد بلبل زاریش پیرامن به روی سبزهی نورسته زیر چتر نسترون چو نقاشان شیرین کار و طراحان صاحب فن کنار برگهای گل اگر خاری بود برکن ببر آن دستههای گل به رسم ارمغان از من که تاج سروری بر سر نهادش قادر ذوالمن صدف از ابر نیسانی به گوهر گردد آبستن به کشتی خلق پیمایند گوهر نه به سنگ و من شود هر خوشهچین بینوا دارای صد خرمن یکی چون باد فروردین دگر چون ابر در بهمن برآید چون به میدان با سنان و مغفر و جوشن هم از بیم سنانش برکشد شیر فلک شیون ز قعر چاه غم بیرون کشد هر روز صد بیژن

رو ای باد صبا ای پیک مشتاقان سوی گلشن نخست از گرد کلفت پیکر سیمین روحانی به نازک تن بپوش آنگه حریر از لالهی حمرا ز رنگین لالهها گلگون قصب درپوش بر پیکر گلاب تازه بر اندام ریز از شیشهی نرگس چو رعنا شاهدان سیمبر، دامن کشان بگذر به نرمی غنچهی سیرآب را از دل گره بگشا به هر گلشن گلی بینی کزو بوی وفا آید بچین از شاخسار و جیب و دامن پرکن و بنشین به طرزی خوب و دلکش دستهها بربند از آن گلها میان دستهای گل اگر بینی خسی برکش به کف برگیر آن گل دستهها را و خرامان شو به عالی محفل دارای جم شوکت هدایت خان سرافرازی که تا پیرایه بندد بر کلاه او جهان بخشی که چون در جنبش آید بحر احسانش جوانبختی که چون در بارش آید ابر انعامش درم ریزد دو دستش صبح و شام و گوهر افشاند نشیند چون به ایوان با نگین و خامه و دفتر هم از رشک بنانش سر کند پیر سپهر افغان به چاه قهر او صد بیژن است و دست لطف او

51 http://ghafaseh.4shared.com

به چشم کینهاندیشان نماید تیره چون گلخن گه از بیچار گی دشمن حمایت جوید از دشمن اجل در خنده از هر سو برون آرد سر از مکمن چو خورشید جهان آرا فراز نیلگون توسن به سر بر مغفری از زر ببر خفتانی از آهن پلنگ آویز و اژدربند و پیلانداز و شیراوژن که چابک دست خیاطی کشاند رشته در سوزن ز احصاء فزون از حد كمالاتت زبان الكن نمینازد به چوپانی شبان وادی ایمن ز فرط زیرکی خوانند چرخ پیر را کودن زداید لمعهی جانسوز قهرت زنگ بهرامن چراغ مهر عالم تاب مستغنی است از روغن تهی ماند از گهر دریا و خالی شد در از معدن که دریا داشت در گنجینه یا کان داشت در مخزن گهی گلگونه ساید در صدف گه سرمه در هاون که بیزد خاک غم بر فرق من این کهنه پرویزن که روز و شب نمی تابند مهر و ما هم از روزن جوی از قیمت من گر فروشندم به یک ارزن در آن بازارم آزاری که نتوان شرح آن دادن فتادستم میان جر گهی اطفال در برزن که روبند از پر جبریل خاک پای اهریمن

شکایتها که شرح آن زهاتف نیست مستحسن

در آن میدان که از گرد سواران گلشن گیتی گه از درماندگی زخمی اعانت خواهد از بسمل امل در گریه هر جانب گذارد در هزیمت پا به فر و شوکت و اقبال و حشمت چون گذارد پا به دستی تیغ چون آب و به دستی رمح چون آتش به رمح و گرز و تیر و تیغ در دشت نبرد آید سر دشمن به زیر پالهنگ آرد چنان آسان زهی از درک اقصی پایهی جاهت خرد قاصر زمام خلق عالم گر به کف دارد چه فخر او را ادیب فکرت آن داناست کاطفال دبستانش گشاید نفحهی جانبخش لطفت بوی بهرامج فروزد شمع اقبالت به نور خویشتن آری عجب نبود اگر در عهد جود و دور انعامت کف جود تو در دامان خلق افشاند هر گوهر فلک مشاطهی رخسار جاه توست از آن دایم جهاندارا خدیوا کامکارا روزگاری شد بدانسان روز گارم تیره دارد گردش گردون چنان سست است بازارم که میکاهد خریدارم رسد بر جان و تن هر دم ز دونان و ز نادانان همانا مبدی پیرم کز آتشخانهی برزین کهن اوراق مصحف را چه حرمت در بر آنان غرض از گردش گردون و دور اختران دارم

52 http://ghafaseh.4shared.com

شکایت خاصه از بیمهری گردون ملال آرد سخن کوته که از هر داستانی اختصار احسن

الا تا مهر و ماه و اختران در محفل گردون همی ریزند صاف و درد می در جام مرد و زن

به بزمت ماهپیکر ساقیان پیوسته در گردش به قصرت مهرپرور شاهدان هموار زانوزن

همه خوشبوی و عشرتجوی و شیرین گوی و شکرلب همه گلروی و سنبلموی و سوسنبوی و نسرین تن

دارم از آسمان زنگاری

دارم از آسمان زنگاری زخمها بر دل و همه کاری

با من اکنون فلک در آن حد است از جگرخواری و دل آزاری

که به او جان دهم به آسانی او ستاند ز من به دشواری

گفتم از جور چرخ ناهموار شاید ار وا رهم به همواری

نرم شد استخوانم و نکشید چرخ پای از درشت رفتاری

گفتم ار بخت خفته خواهد رفت هم زبونی و هم نگونساری

صور دوم بلند گشت و نکرد ز اولین خواب میل بیداری

دوش چون رو نهاد خسرو زنگ سوی این بوستان زنگاری

شب چنان تیره شد که وام گرفت گویی از روزگار من تاری

سوی خلوت سرای طبع شدم یابم از غم مگر سبکباری

دیدم آن خانه را ز ویرانی جغد دارد هوای معماری

غم در آنجا مجاور و شادی گذر آنجا نکرده پنداری

نوعروسان بکر افکارم همه در دلبری و دلداری

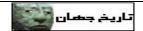
غیرت گلرخان یغمایی رشگ مهطلعتان فرخاری

در زوایای آن نشسته غمین مهر بر لب ز نغز گفتاری

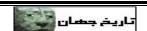
53 http://ghafaseh.4shared.com

تدوین: علی مصطفوی	ديوان اشعار هاتف اصفهاني
لبشان را ز خنده مسماری	كرده اندر دهان ضواحكشان
طرهشان را نه میل طراری	غمزهشان را نه شوق خونریزی
گرد بر چهرههای گلناری	زلف مشكينشان برافشانده
از حلی عاطل از حلل عاری	سر و برشان ز گردش ایام
خوی شرم از جبینشان جاری	همه خندان به طنز گفتندم
چه شد آخر که یاد ما ناری	چه فتادت که نام ما نبری
جستی و رستی از گرفتاری	شکر کز دام عشق آزادی
داستانهای نغز بگذاری	نیست گر نغز دلبری که در آن
که به مدحش سری فرود آری	ور کریمی نه سربلند و جواد
نیست یک تن در این زمان باری	خود ز ارباب طبع و فضل و هنر
از رخ ما نقاب برداری	که به او تا جمال بنمائی
نکند هیچکس خریداری	سرد هنگامهای که یوسف را
که نبینید زرد رخساری	گفتم ای شاهدان گل رخسار
به شما باشدش سزاواری	نیست ز اهل هنر کسی کامروز
ر تبهی سروری و سالاری	جز صباحی که در سخن او راست
بنده او روان مختاری	چاکر اوست جان خاقانی
آری این نوری است و آن ناری	به گهر ز انوری بود انور
کرده باطل رسوم سحاری	نیست موسی و معجز قلمش
روح در قالب سخن ساری	نیست عیسی و گشته از نفسش
گاه مستی و گاه هشیاری	سخنش دارویی که میبخشد
مظهر لطف حضرت بارى	ای به خلق لطیف وخوی جمیل
ریزد و خیزد این و آن آری	از زبان و دل تو گوهرناب

تدوین: علی مصطفوی	ديوان اشعار هاتف اصفهاني
در گهرزایی و گهرباری	بحر عمان و ابر نیسانند
زیر ران تو تن به رهواری	ابلق سرکش سخن داده
مهر بر نافههای تاتاری	لب گشودی زدند عطاران
بگشاید دکان عطاری	باد هر جا برد ز کوی تو خاک
که از آنها چها پدید آری	آفرین بر بنان و خامهی تو
به دو انگشت خود نگهداری	چار انگشت نی تعالیالله
صد هزاران نگار بنگاری	در یکی لحظه بر یکی صفحه
که فزون باد با منت یاری	ای وفاپیشه یار دیرینه
از جگرریشی و دلافکاری	گر ز گردون شکایتی کردم
نه ز بیبر گی است و بیباری	نه ز کمظرفی است و کم تابی
این سخن را فسانه نشماری	در حق هاتف این گمان نبری
گر به دست اندکی بیفشاری	خون دل میچکد ازین نامه
گردش این محیط پر گاری	کردہ جا بر دلم چو مرکز تنگ
شرح آن کی توان ز بسیاری	درد و داغی کزوست بر دل من
که سپهرم ز واژ گون کاری	یکی از دردهای من این است
چاکران مراست بیزاری	داده شغل طبابت و زین کار
کندم گر به خانه پاکاری	من که عار آیدم ز جالینوس
با فرومایگان بازاری	فلک انباز کرده ناچارم
دل خراشی کهن جگرخواری	رسد از طعنشان به من گاهی
زاغ دشتی به <i>کبک ک</i> هساری	اف بر آن سرزمین که طعنه زند
با همه ساختم به ناچاری	من و این شغل دون و آن شرکا
از عزیزان تحمل خواری	چیست سودم ازین عمل دانی

در مرض خواجگان ز من خواهند هم مداوا و هم پرستاری

صد ره از غصه من شوم بیمار تا یکیشان رهد ز بیماری

چون شفا یافت به که باز او را چشم پوشی و مرده انگاری

که گمان داشت کز تنزل دهر کار عیسی رسد به بیطاری

هم ز بیطارش نباشد سود جز پهین خران پرواری

تا زند خنده برق نیسانی تا کند گریه ابر آزاری

دوستانت به خنده و شادی دشمنانت به گریه و زاری

حبذا شهری که سالار است در وی سروری

حبذا شهری که سالار است در وی سروری عدلپرور شهریاری دادگستر داوری

شهری آبش جانفزا ملکی هوایش دلگشا شهریارش دلنوازی والیش جان پروری

شهری از قصر جنان و باغ جنت نسخهای شهریاری لطف و انعام خدا را مظهری

روضهی خاکش عبیر و روح پرور روضهای سروری در وی امیری عدل پرور سروری

چیست دانی نام آن شهر و کدام آن شهریار کین دو را در زیب و فر، ثانی نباشد دیگری

نام آن شهر است قم فخرالبلاد امالقری کش به خاک آسوده از آل پیمبر دختری

دختری کش دایه دوران نیابد همسری دختری کش مادر گیتی نزاید خواهری

دختری کاباء و اجداد گرامش یک به یک تا به آدم یا امامی بوده یا پیغمبری

بنت شاه اولیا موسی ابنجعفر فاطمه کش بود روحالقدس بیرون در گه چاکری

ماه بطحا زهرهی یثرب چراغ قم که دوخت دست حق بر دامن پاکش ز عصمت چادری

شهریار آن ولایت والی آن مملکت زیبد الحق کسری آیینی تهمتن گوهری

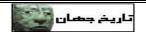
خان داراشان جم فرمان کی دربان حسین آنکه فرزندی به فر او نزاد از مادری

56 http://ghafaseh.4shared.com

آسمان مجد را رویش فروزان اختری چرخ سیمین جوشنی خورشید زرین مغفری هردم از فتح و ظفر بندد دگر گون زیوری داد تا دوشیزهی دولت به چون او شوهری بر سر از دانگی زر و ده دانه درش افسری هر سفالین کاسهای دیدیم و زرین ساغری تیره گون دودی است بالا رفته یا خاکستری چون برون آید به هر انگشت گیرد نشتری از ادیب عقل طوماری گشود و دفتری همرهش ز اقبال و بخت و فتح و نصرت لشكرى ظلم جوید باد جوید فتنه جوید بستری آنچه بیند مشت خاکی از عبور صرصری کهنه دیواری که بر وی جغدی افشاند پری گوئی از فردوس بگشودند بر رویش دری مصر را ده میشمارند و ده مستحقری خندد اکنون بر هر اقلیمی و بر هر کشوری دادش اول از حصاری تازه زیبی و فری فرق هر برجی بلند از فرقدان سامنظری از بروج آسمان هر یک برون آرد سری لطف حقش یاور و الحق چه نیکو یاوری گفت «سدی نیک گرد قم کشید اسکندری« آسمان در حکم انگشت تو چون انگشتری

آن که اوج قدر را بختش فروزان کوکبی است آن که بهر تارک و بالای او پرداخته است بر عروس دولتش مشاطهی بخت بلند دایهی گردون پیر آمد شد بسیار کرد افسرش بر فرق فر ایزدی بس گو مباش از خم انعام و مینای نوالش بهره داشت این که نامش چرخ ازرق کردهاند از مطبخش تا زند بر دیدهی اعدای او هر صبح مهر از کمالاتش که نتوان حصر جستم شمهای خود به تنها بشکند هر لشکری را گرچه هست امن را تا پاسبان عدل او بیدار کرد شهر قم کز تندی باد حوادث دیده بود در همه این شهر دیدم بارها بر پا نمود از قدوم او در دولت به رویش باز شد شد به سعی او چنان آباد کاهل آن دیار پیش ازین گر هر ده ویران به حالش میگریست کرد بر پا بس اساس نو در آن شهر کهن لوحش الله چون حصار آسمان ذاتالبروج شوخ چشمان فلک شبها پی نظارهاش بارهی چون سد اسکندر به گرد قم کشید عقل چون دید از پی تاریخ این حصن حصین ای بر خورشید رایت مهر گردون ذرهای

57 http://ghafaseh.4shared.com

پیش خرگاه جلالت هفت گردون چنبری دور ماندستم چو دور از روی خور نیلوفری بی تو افکنده است چون عودم به سوزان مجمری ز اختران هر یک جدا میسوزدم چون اخگری از حطام دنیوی چشمم به خشکی یا تری روز و شب زان سرو گل، سیمی نخواهند و زری کو بجز مدح و ثنای خلق برنارد بری گه دری و گاه مرجانی و گاهی عنبری قطرهی آبی، دهد واپس درخشان گوهری مانده از سلطان ملکشاهی و سلطان سنجری هیچ دانی با که؟ با چون انوری گندآوری از چنین بحری سلامت کشتی بیلنگری در نیام کام همچون ذوالفقارم خنجری نشمرم جز باد سرد، افسون هر افسونگری تاب چون گردد عصا در دست موسی اژدری لاف بیش از پیش چند ای کمتر از هر کمتری تا نگردیدستی از اطناب بار خاطری تاج عزت بر سری خاک مذلت بر سری

دشمنانت را به فرق از ذل و خواری معجری

با کف دریا نوالت هفت دریا قطرهای حال زار من چه پرسی این نه بس کز روی تو بوی دود عنبرین من گواه من که چرخ روزها بیداد و شبها غمزه از بس دیدهام گر ستودم حسن اخلاق تو را دانی که نیست قمری و بلبل که مدح سرو و وصف گل کنند خلق نیکو هر کجا هست آن درخت خرم است طبع من بحری است پهناور که ریزد بر کنار کی رهین کس شود دریا که گر گیرد ز ابر شادباش و شاد زی کین بزم و این آرامگاه من به نیروی تو در میدان نظم آویختم هم به امداد نسیم لطفت آمد بر کنار راستی نندیشم از تیغ زبان کس که هست من که نظمم معجز فصلالخطاب احمدی است ریسمانی چند اگر جنبد به افسون ناورد هان و هان هاتف چه گوئی چیستی و کیستی لب فروبند و زبان درکش ره ایجاز گیر تا گذارد گردش ایام و بیزد دور چرخ دوستانت را کلاهی بر سر از عز و شرف

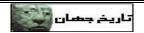
58 http://ghafaseh.4shared.com

59 http://ghafaseh.4shared.com

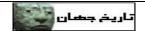
ديوان اشعار هاتف اصفهاني تدوين: على مصطفوي وی نثار رهت هم این و هم آن ای فدای تو هم دل و هم جان جان نثار تو، چون تویی جانان دل فدای تو، چون تویی دلبر جان فشاندن به پای تو آسان دل رهاندن زدست تو مشکل درد عشق تو، درد بیدرمان راه وصل تو، راه پر آسیب چشم بر حکم و گوش بر فرمان بندگانیم جان و دل بر کف ور سر جنگ داری، اینک جان گر سر صلح داری، اینک دل هر طرف میشتافتم حیران دوش از شور عشق و جذبهی شوق سوی دیر مغان کشید عنان آخر کار، شوق دیدارم روشن از نور حق، نه از نیران چشم بد دور، خلوتی دیدم دید در طور موسی عمران هر طرف دیدم آتشی کان شب به ادب گرد پیر مغبچگان پیری آنجا به آتش افروزی همه شیرین زبان و تنگ دهان همه سیمین عذرا و گل رخسار شمع و نقل و گل و مل و ریحان عود و چنگ و نی و دف و بربط مطرب بذله گوی و خوشالحان ساقى ماەروى مشكينموى خدمتش را تمام بسته میان مغ و مغزاده، موبد و دستور شدم آن جا به گوشهای پنهان من شرمنده از مسلمانی عاشقی بیقرار و سر گردان پیر پرسید کیست این؟ گفتند: گرچه ناخوانده باشد این مهمان گفت: جامی دهیدش از می ناب ریخت در ساغر آتش سوزان ساقی آتشپرست آتش دست سوخت هم كفر ازان و هم ايمان چون کشیدم نه عقل ماند و نه هوش به زبانی که شرح آن نتوان مست افتادم و در آن مستی همه حتى الوريد و الشريان این سخن میشنیدم از اعضا

60 http://ghafaseh.4shared.com

ديوان اشعار هاتف اصفهاني تدوين: على مصطفوي		
وحده لااله الاهو	که یکی هست و هیچ نیست جز او	
ور به تیغم برند بند از بند	از تو ای دوست نگسلم پیوند	
وز دهان تو نیم شکرخند	الحق ارزان بود ز ما صد جان	
که نخواهد شد اهل این فرزند	ای پدر پند کم ده از عشقم	
که ز عشق تو میدهندم پند	پند آنان دهند خلق ای کاش	
چه کنم کاوفتادهام به کمند	من ره کوی عافیت دانم	
گفتم: ای جان به دام تو در بند	در کلیسا به دلبری ترسا	
هر سر موی من جدا پیوند	ای که دارد به تار زنارت	
نن <i>گ</i> تثلیت بر یکی تا چند؟	ره به وحدت نیافتن تا کی	
که اب و ابن و روح قدس نهند؟	نام حق یگانه چون شاید	
وز شکرخند ریخت از لب قند	لب شیرین گشود و با من گفت	
تهمت کافری به ما مپسند	که گر از سر وحدت آگاهی	
پر تو از روی تابناک افگند	در سه آیینه شاهد ازلی	
پرنیان خوانی و حریر و پرند	سه نگردد بریشم ار او را	
شد ز ناقوس این ترانه بلند	ما در این گفتگو که از یک سو	
وحده لااله الاهو	که یکی هست و هیچ نیست جز او	
ز آتش عشق دل به جوش و خروش	دوش رفتم به کوی باده فروش	
میر آن بزم پیر باده فروش	مجلسی نغز دیدم و روشن	
باده خوران نشسته دوش بدوش	چاکران ایستاده صف در صف	
پارهای مست و پارهای مدهوش	پیر در صدر و میکشان گردش	
61		

تدوین: علی مصطفوی	ديوان اشعار هاتف اصفهاني
دل پر از گفتگو و لب خاموش	سینه بی کینه و درون صافی
چشم حقبین و گوش راز نیوش	همه را از عنایت ازلی
پاسخ آن به این که بادت نوش	س خ ن این به آن هنیال <i>ک</i>
آرزوی دو کون در آغوش	گوش بر چنگ و چشم بر ساغر
ای تو را دل قرار گاه سروش	به ادب پیش رفتم و گفتم:
درد من بنگر و به درمان کوش	عاشقم دردمند و حاجتمند
ای تو را پیر عقل حلقه به گوش	پیر خندان به طنز با من گفت:
دختر رز نشسته برقع پوش	تو کجا ما کجا که از شرمت
و آتش من فرونشان از جوش	گفتمش سوخت جانم، آبی ده
آه اگر امشبم بود چون دوش	دوش میسوختم از این آتش
ستدم گفت هان زیاده منوش	گفت خندان که هین پیاله بگیر
فارغ از رنج عقل و محنت هوش	جرعهای در کشیدم و گشتم
مابقی را همه خطوط و نقوش	چون به هوش آمدم یکی دیدم
این حدیثم سروش گفت به گوش	ناگهان در صوامع ملکوت
وحده لااله الاهو	که یکی هست و هیچ نیست جز او
آنچه نادیدنی است آن بینی	چشم دل باز کن که جان بینی
همه آفاق گلستان بینی	گر به اقلیم عشق روی آری
گردش دور آسمان بینی	بر همه اهل آن زمین به مراد
وانچه خواهد دلت همان بینی	آنچه بینی دلت همان خواهد
سر به ملک جهان گران بینی	بیسر و پا گدای آن جا را
پای بر فرق فرقدان بینی	هم در آن پا برهنه قومی را

هم در آن سر برهنه جمعی را گاه وجد و سماع هر یک را دل هر ذره را که بشکافی دل هر ذره را که بشکافی هرچه داری اگر به عشق دهی جان گدازی اگر به آتش عشق از مضیق جهات درگذری آنچه نشنیده گوش آن شنوی			
دل هر ذره را که بشکافی هرچه داری اگر به عشق دهی جان گدازی اگر به آتش عشق جان گدازی اگر به آتش عشق از مضیق جهات در گذری			
هرچه داری اگر به عشق دهی جان گدازی اگر به آتش عشق از مضیق جهات در گذری			
جان گدازی اگر به آتش عشق از مضیق جهات در گذری			
از مضیق جهات در گذری			
آنچه نشنیده گوش آن شنوی			
تا به جایی رساندت که یکی			
با یکی عشق ورز از دل و جان			
که یکی هست و هیچ نیست جز ا			
یار بیپرده از در و دیوار			
شمع جویی و آفتاب بلند			
گر ز ظلمات خود رهی بینی			
کوروش قائد و عصا طلبی			
چشم بگشا به گلستان و ببین			
ز آب بیرن <i>گ ص</i> د هزاران رن <i>گ</i>			
پا به راه طلب نه و از عشق			
شود آسان ز عشق کاری چند			
یار گو بالغدو و اصال			
صد رهت لن ترانی ار گویند			
تا به جایی رسی که مینرسد			

بار یابی به محفلی کن جا جبرئیل امین ندارد بار

ديوان اشعار هاتف اصفهاني تدوين: على مصطفوي

این ره، آن زاد راه و آن منزل مرد راهی اگر، بیا و بیار

ور نه ای مرد راه چون دگران یار می گوی و پشت سر میخار

هاتف، ارباب معرفت که گهی مست خوانندشان و گه هشیار

از می و جام و مطرب و ساقی از مغ و دیر و شاهد و زنار

قصد ایشان نهفته اسراری است که به ایما کنند گاه اظهار

پی بری گر به رازشان دانی که همین است سر آن اسرار

که یکی هست و هیچ نیست جز او وحده لااله الاهو

64 http://ghafaseh.4shared.com

رباعيات

65 http://ghafaseh.4shared.com

ديوان اشعار هاتف اصفهاني
گر فاش شود عیوب پنهانی ما
ما غره به دینداری و شاد از اسلام
ای غیر بر غم تو درین دیر خراب
از ساغر هجر و جام وصلش شب و روز
از عشق کز اوست بر لبم مهر سکوت
من بندهی عشق و مذهب و ملت من
روی تو که رشک ماه ناکاسته است
گر زان که خدا نیز وفائی بدهد
ساقی فلک ارچه در شکست من و توست
تا جام شراب و شیشهی می باشد
این تیغ که شیر فلکش نخجیر است
پیوسته کلید فتح دارد در مشت
این تیغ که در کف آتشی سوزان است
با این همه جان بخشد اگر نیست شگفت

، تدوین: علی مصطفوی	••••••	ديوان اشعار هاتف اصفهاني
	مانند حرم مکرم و محترم است	این تکیه که رشک گلستان ارم است
	از هر خطر ایمن است تا در حرم است	بگریز در آن از ستم چرخ که صید
	یا با تو دمی همدم و همراز آید	یک لحظه کسی که با تو دمساز آید
	هرگز نرود وگر رود باز آید	از کوی تو گر سوی بهشتش خوانند
	بر من زغمت به تاب و تب می گذرد	هر شب به تو با عشق و طرب می گذرد
	تا صبح ندانی که چه شب میگذرد	تو خفته به استراحت و بی تو مرا
	وز رفتن جان رهم ز هجران چه شود	یارب رود از تنم اگر جان چه شود
	از مرگ شود مشکلم آسان چه شود	مشکل شدہ زیستن مرا بی یاران
	جامی که دهد ز ساغر جم خوشتر	دست ساقی ز دست حاتم خوشتر
	در نی، ز دم عیسی مریم خوشتر	آن دم که دمد ز گوشهی لب نایی
	آ وی دیدهی صاحب نظران را ز تو نور	□ ای مستمعان را ز حدیث تو سرور
	گوشم کر باد الهی و چشمم کور	.ی مستندن را را حدیث و سرور جز حرف و رخت گر شنوم ور بینم
	عوسم عربت مهی و پستم عور	بر عرب کر سوم ور پیم
	آ وز درد فراق چهرهام زرد نگر	از آی و به کوی فرقتم فرد نگر
	بیمار نگر دوانگر درد نگر	از مرگ دوای درد خود میطلبم
	,	
		57

تدوین: علی مصطفوی	ديوان اشعار هاتف اصفهاني
در سینهی گرمم نفس سرد نگر	باز آی و دلم ز هجر پردرد نگر
در زاویهی بی کسیم فرد نگر	در گوشهی بیمو نسیم تنها بین
روز سیهی و شام تاری که مپرس	دارم ز غم فراق یاری که مپرس
روزی که مگوی و روز گاری که مپرس	از دوری مهر دل فروزی است مرا
رنجور تو را روز ملالی که مپرس	مهجور تو را شب خیالی که مپرس
در گوشهای افتاده به حالی که مپرس	گفتی هاتف چه حال داری بی من
در جان و دل اندوه و ملالی که مپرس	دارم ز جدایی غزالی که مپرس
پرسی چه بود حال تو حالی که مپرس	گوئی چه بود درد تو دردی که مگوی
در پیرهزنی دیدم ازو مردی بیش	بس مرد که لاف میزد از مردی خویش
مردند ولی با لب و با سبلت و ریش	ابنای زمانه دیدم اغلب هاتف
جان سوخته از آتش دلسوز فراق	دلخستهام از ناوک دلدوز فراق
شبها شب هجر و روزها روز فراق	دردا و دریغا که بود عمر مرا
بیرنگی و جلوه می کنی رنگ به رنگ	ای در حرم و دیر ز تو صد آهنگ
در مسجد اسلام و کلیسای فرن <i>گ</i>	خوانند تو را ممن و ترسا شب و روز

تدوین: علی مصطفوی	ديوان اشعار هاتف اصفهاني
دانی به سرش چیست پریشان کاکل	آن گل که چو من هزار دارد بلبل
یا سرزده در بنفشه زاری سنبل	روئیده میان سبزهزاری ریحان
صحرا همه سبزه کوهساران همه گل	اکنون که زمین شد ز بهاران همه گل
وز طلعت تو به چشم یاران همه گل	از فرقت توست در دل ما همه خار
وز بیدادش ز عمر دلگیر شدم	□ از جور بتی ز عمر خود سیر شدم
ور بیدادش ر عمر دنغیر سدم	ار جور بنی ر عمر خود سیر سدم
ناکرده جوانی به جهان پیر شدم	از تازه جوانی که به پیری برسد
در دل ز غم تو خار خاری دارم	از عشق تو جان بی قراری دارم
میپنداری که با تو کاری دارم	هر دم کشدم سوی تو بیتابی دل
دست از دستم کشی کنون دامن هم	اول بودت برم گذر مسکن هم
با من تو چنان نهای که بودی من هم	من نیز بر آن سرم که گیرم سر خویش
بس دور زد آسمان و گردید انجم	زان روز که شد بنای این نه طارم
وان در یگانه کیست مریم خانم	تا یک در بینظیر آمد به وجود
وز جمله شهیدان تو مظلوم ترم	من از همه عشاق تو مغموم ترم
مشتاق ترم وز همه محروم ترم	فریاد که من از همه دیدار تو را

تاريخ جضان

تدوین: علی مصطفوی	ديوان اشعار هاتف اصفهاني
در کوی تو چون ره گدایی دارم	در دهر چه غم ز بینوایی دارم
چون با سگ کویت آشنایی دارم	بیگانه شوند گر ز من خلق چه باک
رسوا شدهی کوچه و بازارم ازو	این گل که به چشم نیک و بد خارم ازو
دل نگذارد که دست بردارم ازو	من میخواهم که دست ازو بردارم
بیروی تو خاصیت خار آید ازو	هر گل که شمیم مشکبار آید ازو
ای جان جهان بی تو چکار آید ازو	جانی که گرامی تر از آن چیزی نیست
کار همه کس ز آسمان ناله و آه	بر روی زمین نه کار یک کس دلخواه
بس دیدن خاک تیره و دود سیاه	کاری چو زمین و آسمان نگشایند
هر لحظه جدا ساختی جانی ز تنی	این ریخته خون من و صد همچو منی
بر دامن خویش دست خونین کفنی	عذرت چه بود چو روز محشر بینی
جان گیری و نان در عوض جان ندهی	ای خواجه که نان به زیردستان ندهی
از بهر تو جان دهند و تو نان ندهی	شرمت بادا که زیردستان ضعیف
وز عمر گرانمایه نمانده است بسی	افسوس که از همنفسان نیست کسی
با همنفسی بر آرم از دل نفسی	دردا که نشد به کام دل یک لحظه

□ هرچند که گلچهره و سیمین بدنی حیف از تو ولی که شمع هر انجمنی ای یار وفادار اگر یار منی با غیر مگو حرفی و مشنو سخنی

ديوان اشعار هاتف اصفهاني تدوين: على مصطفوي

تک بیت:

آن می کشد ار دور ز کوی تو بمیرم کز مردن من غیر رساند خبر آنجا

71 http://ghafaseh.4shared.com

تاريخ جسان

72 http://ghafaseh.4shared.com

خار بدرودن به مژگان خاره فرسودن به دست

سنگ خاییدن به دندان کوه ببریدن به چنگ

پنجه با چنگال ضیغم غوص در کام نهنگ

وز بن دندان مار گرزه نوشیدن شرنگ

پیرهزالی در بغل شب بر گرفتن تنگ تنگ

شیخ را بالای منبر ساختن مست و ملنگ

ره بریدن بی عصا فرسنگها با پای لنگ

صید بگرفتن به قهر از پنجهی غضبان پلنگ

نقبها کردن پدید از خار تر در خاره سنگ

عمر باقیمانده را بر پا نهادن پالهنگ

غیر را با یار از نیرنگ افکندن به جنگ

باده نوشم سرخ و زرد و جامه پوشم رنگ رنگ

دور بادا دور از دامان نامم گرد ننگ

خار بدرودن به مژگان خاره فرسودن به دست

لعب با دنبال عقرب بوسه بر دندان مار

از سر پستان شیر شرزه دوشیدن حلیب

نره غولی روز بر گردن کشیدن خیرخیر

از شراب و بنگ روز جمعه در ماه صیام

تشنه کام و پا برهنه در تموز و سنگلاخ

طعمه بگرفتن به خشم از کام شیر گرسنه

نقشها بستن شگرف از کلک مه بر آب تند

روزگار رفته را بر گردن افکندن کمند

یار را ز افسون به کوی هاتف آوردن به صلح

صد ره آسانتر بود بر من که در بزم لام

چرخ گرد از هستی من گر برآرد گو برآر

الهي ازين ششير بينظير

عدو را دل افكار و جان خسته باد

ره چاره از شش جهت بسته باد

الهي ازين ششپر بينظير

به خصم بد اندیش در زیر آن

73
http://ghafaseh.4shared.com

گفت فياض خان والا شان

گفت فياض خان والا شان خنجر آن خديو نيكو نام

آن بود بحر و بحر بی پایان این نهنگ و نهنگ خون آشام

باد آن را ز لطف حق دائم باد این را زیمن بخت مدام

خون بدخواه نامراد خضاب سینهی خصم کج نهاد نیام

مجوش ای فرومایه گر من تو را

مجوش ای فرومایه گر من تو را به شوخی گل هجو بر سر زدم

تو را تا زگمنامی آرم برون به نام تو این سکه بر زر زدم

نه از کین به روی تو تیغ آختم نه از دشمنی بر تو خنجر زدم

به طبع آزمایی هجا گفتمت پی امتحان تیغ بر خر زدم

عزیزم بهر آزارم نهانی

عزیزم بهر آزارم نهانی مرس برداشت از کلبی معلم

چنین دانست کاین را من ندانم الم یعلم بان الله یعلم

امیر داد گستر خان عادل

امير داد گستر خان عادل داير عدل پرور شاهرخ خان

خدیو کامران کز یاری بخت نپچید آسمانش سر ز فرمان

برای قطع نخل هستی خصم تبرزینی به دستش داد دوران

74 http://ghafaseh.4shared.com

تبرزین نه کلید فتح و نصرت تبرزین نه نشان شوکت و شان

تبرزین نه رگ ابری شرر بار که انگیزد ز خون خصم طوفان

تبرزین نه عقابی صیدپیشه که قوت اوست مغز اهل عدوان

کسی کو گیردش بر کف نماند چو موسی و ید بیضا و ثعبان

ز آسیبش پریشان باد دایم سر دشمن چو گوی از ضرب چوگان

صبح و شامی و ماهرخساری

صبح و شامی و ماهرخساری با دو زلف و دو رخ دو خال آنگاه

روزی و از قفا شبی و ز پی اختری با دو تیره ابر و دو ماه

دو ز اهل حبش چهار از روم پنج از زنگبارشان همراه

دو گهر یک شبه دو لل را گر تو نه نه شماری ای آگاه

بعد وضع نهم نخواهد ماند بیشک و شبه دانهای ز سیاه

زنگیی با دو ترک و دو هندو

زنگیی با دو ترک و دو هندو بیضهای با سه زاغ ای آگاه

پس از آن چار کوکب تابان چار تیره شب و دو روشن ماه

چون به ترتیب ذکر جمع آیند هفت هفت ار تو بشمری آنگاه

هفتمین را برون کنی میدان که نماند در آن میانه سیاه

75 **http://ghafaseh.4shared.com**

تو ای نسیم صباحی که پیک دلشدگانی

علىالصباح روان شو به جستجوى صباحى

چو صبح خرم و خندان شتاب سوی صباحی

طفیل روی صبیحی برو به کوی صباحی

نخست صبحک الله بخوان به روی صباحی

حدیثی از لب شیرین و بذله گوی صباحی

شبان تیره نشیند در آرزوی صباحی

صبوحی از می انفاس مشکبوی صباحی

تو ای نسیم صباحی که پیک دلشدگانی

سراغ منزل آن یار مهربان چو گرفتی

گرت هواست که در بر رخ تو زود گشاید

پس از سلام به کنجی نشین و بهر تحیت

اگر به یاد غریبان این دیار بر آید

بگو که هاتف محنت نصیب غمزده تا کی

به جان رسیده ز رنج خمار دوری و خواهد

76 http://ghafaseh.4shared.com

77
http://ghafaseh.4shared.com

..... تدوين: على مصطفوي

بیار وعده خلافم گر اتفاق افتاد

نخست گوشزدش این پیام خواهم کرد

بيار وعده خلافم گر اتفاق افتاد

به صبح اگرچه نکردم به شام خواهم کرد

که تا کیم به فسون گویی آنچه میخواهی

ز حرف تلخ تو را تلخکام خواهم کرد

خدا گواست که گر آنچه گرفتهام نکنی

ز هزل شربت زهرت به کام خواهم ریخت ز هجو جرعهی خونت به کام خواهم کرد

که قصد جان تو بیننگ و نام خواهم کرد

همین نه هجو تو بی آبروی خواهم گفت

ز هجو تیغ زبان در نیام خواهم کرد

اگر بزودی زود آنچه گفتهام کردی

به خدمتت گه و بیگه قیام خواهم کرد

بر آستان شب و روزت مقیم خواهم شد

همین نه بلکه تو را با وجود اینهمه نقص و مدح غیرت ماه تمام خواهم کرد

ز نیت خودت آگاه ساز تا من هم ازین دو کار بدانم کدام خواهم کرد

با حریفی که بیسبب دارد

سر آزار من بگو زنهار

با حریفی که بیسبب دارد

...خر را به ... خویش مخار

گرچه از حکه در تعب باشی

به دم مار خفته پا مگذار

هان و هان راه خویش گیر و برو

ماده تاریخ ها

79 **http://ghafaseh.4shared.com**

در زمان خدیو دارا شان

در زمان خدیو دارا شان آن کرم پیشهی کریم نهاد

سایه حق کریمخان که ز عدل زینت دهر و زیب دوران داد

شهریار جهان که در گیتی کرمش عقدههای بسته گشاد

کامیابی که هر مراد که خواست دادش از لطف کردگار عباد

کام بخشی که یافت از در او هر که آمد به جستجوی مراد

خسرو معدلت نشان که بود دولتش متصل به روز معاد

ریزهخوار نوالهی کرمش ترک و تاجیک و بنده و آزاد

امر او را به جان ستاره مطیع حکم او را به دل فلک منقاد

در دل اندیشهی مراد ازو و از قدر امداد

حاجی آقا محمد آنکه چو او در هنر مادر زمانه نزاد

دادگر داوری که در عهدش کس نبیند ز گلرخان بیداد

معدلت گستری که از بیمش صید ناید به خاطر صیاد

80

http://ghafaseh.4shared.com

چون ز بخت بلند امارت یافت در صفاهان که هست رشک بلاد

پی آبادیش به جان کوشید که خدایش جزای خیر دهاد

صد هزاران بنای خیر آنجا ز اقتضای نهاد نیک، نهاد

دلگشا کاروانسرایی ساخت زینت افزای عالم ایجاد

که بنایی ندیده مانندش چشم گردون در این خراب آباد

چون فلک سربلند و ذات بروج چون ارم جان فزای و ذات عماد

همه وقتش هوای فروردین گر همه بهمن است یا مرداد

حوض کوثر نشان آن گویی نیل مصر است و دجلهی بغداد

هر که بر وضع آن نظر افکند باغ فردوسش از نظر افتاد

هر غریبی که جا گرفت آنجا هر گزش از وطن نیامد یاد

خان گلشن به نام خوانندش در صفا چون نشان ز گلشن داد

داده استاد، جان به آب و گلش کافرین بر روان آن استاد

سحر دستش کشیده بر خارا شکل مانی ز تیشهی فرهاد

چون به معماری قضا و قدر یافت اتمام این نکو بنیاد

بهر تاریخ زد رقم هاتف جاودان داردش خدا آباد

از محمدعلی آن گلبن بیخار افسوس

از محمدعلی آن گلبن بیخار افسوس که ز دنیا به جوانی به سوی عقبی شد

رفت ناگاه ازین گلشن و ناچید گلی از جفای فلکش خار اجل برپا شد

شد جوان زین چمن و پیر و جوان را ز غمش خون دل دم بدم از دیدهی خون پالا شد

چرخ دوری زد و شد اختری از خاک بلند ناگه از دور دگر باز سوی غبرا شد

81 http://ghafaseh.4shared.com

موجی این بحر زد و گوهری آمد بیرون ناگه از موج دگر باز سوی دریا شد

روحش آن سدره نشین طایر در تن محبوس پرفشان زین قفس تنگ سوی طوبی شد

چون ازین غمکده آهنگ جنان کرد ز شوق مرغ روحش سوی آن روضهی روحافزا شد

خامه بر لوح مزارش پی تاریخ نوشت که از دنیا شد

گرامیترین یاری از دوستان

گرامی ترین یاری از دوستان که روشن روان است و صاحب نظر

به تزویج محبوبهای میل کرد که سترش عفاف است و زیبش هنر

چو با یکدیگر خوش در آمیختند دو دلبند مانند شیر و شکر

به هاتف خرد بهر تاریخ گفت بگو خیر بینند از یکدیکر

خان والا گهر محمدخان

خان والا گهر محمدخان که ازو بود ملک و دین معمور

آن که چون او نزاد فرزندی مادر دهر در مرور دهور

آن که در روز گار معدلتش بود با باز بازی عصفور

قدرش چاکر و قضاش مطیع فلکش بنده اخترش مزدور

چاکر آستان او قیصر حاجب بارگاه او فغفور

مور با لطف او قوی چون پیل پیل با قهر او ضعیف چو مور

سخنش مرهم دل خسته کرمش داروی تن رنجور

در جهان چون به چشم عبرت دید کامدن نیست جز برای عبور

زد سراپردهی جلال برون سرون نزهت سرای دار سرور

82 http://ghafaseh.4shared.com

صد هزاران دریغ و درد که شد آفتابی ز دیدهها مستور

كز جدائيش روز روشن خلق گشت تاريك چون شب ديجور

از ازل چون سعادت ابدیش بود بر صفحهی جبین مسطور

شد شهید و سعادتی دریافت بی زوال و فنا و نقص و قصور

از سعادت به او رسید از فیض آنچه در خاطری نکرده خطور

زد به گوشش سروش عالم غیب مژده ان ربنا لغفور

کرد از خون خضاب و آرامید در قصور جنان به حجلهی حور

ساقی بزم جنت و فردوس جرعهای دادش از شراب طهور

مست خفت آنچنان ز بادهی وصل که نخیزد مگر به نفخهی صور

خفت در خون که سرخرو خیزد با شهیدان صباح روز نشور

الغرض چون نشست با شهدا شاد در باغ جنت آن مغفور

کلک هاتف که در مصیب او داشت بر دل جراحتی ناسور

بهر تاریخ زد رقم بادا بهر تاریخ زد رقم بادا

خان ذيجاه فلك مرتبه عبدالرزاق

خان ذیجاه فلک مرتبه عبدالرزاق آستان برترش از ذروه کیوان بنگر

چرخ و انجم همه را بر درش از بخت بلند تابع حکم ببین بندهی فرمان بنگر

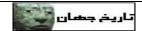
شیر با صولتش آید به نظر گربهی زال گرگ را با سخطش چون سگ چوپان بنگر

در گهش قبلهی ارباب حوائج شب و روز آستانش کنف گبر و مسلمان بنگر

دل و دستش که از آن بحر و ازین کان خجل است منبع جود ببین معدن احسان بنگر

هر که از بهر امیدیش به دامان زد دست در زمان نقد تمناش به دامان بنگر

83 http://ghafaseh.4shared.com

عقل را مانده در آن واله و حیران بنگر

سر بر ایوان زحل سوده دو ایوان بنگر

گو بیا ظاهر و پیداش به کاشان بنگر

همه را بر ورق نقره درافشان بنگر

وز دو جانب دو تر و تازه گلستان بنگر

وز زلال شمرش خاصیت جان بنگر

سرهم چشمی شیراز و صفاهان بنگر

این همی گفت به آن این بگذار آن بنگر

که به گلزار ارم چشمهی حیوان بنگر

خانهای ساخت ز گلزار ارم کز رفعت

چرخ بالد اگر از رفعت خود گو اینک

آب حیوان که خضر در ظلماتش میجست

جدولی بین و در آن صف زده سی فواره

در میان جدولی از آب خضر مالامال

از نسیم سحرش رایحهی روح شنو

بس که میبالد ازین طرفه بنا کاشان را

یافت چون زینت اتمام ز نظار گیان

پیر عقل از پی تاریخ به هاتف گفتا

آه که از جور چرخ، وز ستم روزگار

خسرو ملک وجود، شد به دیار عدم

مسند شهبازخان خان جميل الشيم

معدن عز و شرف منبع جود و کرم

خم شد و از پا فتاد زین فلک پشت خم

بر سر عالم فشاند ماتم او خاک غم

در روضات جنان با دل خرم قدم

آه ز دنیا برفت صاحب سیف و قلم

آه که از جور چرخ، وز ستم روزگار

آه که برچیده شد زود ز بزم جهان

رفت امیر زمان تاج اعاظم که بود

نخل بلندش که بود سرو ریاض جهان

دیدهی ایام ریخت از غم او سیل خون

چون ز غم آباد دهر یافت ملالت نهاد

خامهی هاتف نوشت از پی تاریخ او

دریغ از حاجی ابراهیم آن دانای روشندل

که زاد از مادر ایام با ایمان و دین توام

دریغ از حاجی ابراهیم آن دانای روشندل

84

http://ghafaseh.4shared.com

دریغ و درد از آن شمع سحر خیزان که بود او را دلی پر آتش از ترس خدا و دیدهی پرنم هزار افسوس از آن نخل برومند ثمرپرور که در باغ جهانش قامت از باد اجل شد خم گرفتش دل ازین تنگ آشیان و طایر روحش به عزم گلشن فردوس بال شوق زد برهم روان شد جانب گلزار جنت زین جهان و شد روان از دیدهی احباب سیل خون ازین ماتم

چو بیرون رفت از غمخانهی دنیای دون و شد به عشر تخانهی فر دوس اعلی با دلی خرم دبیر خامه هاتف پی تاریخ فوت او رقم زد: شد به جنت حاجی ابراهیم از عالم

شکرلله که جهان را ز قدوم

شکرلله که جهان را ز قدوم زیب نو داد محمد کاظم

روشن از مقدم خود گیتی را ساخت چون زاد محمد کاظم

از رخ خود همهی یاران را کرد دلشاد محمد کاظم

طعنها از قد چون سرو روان زد به شمشاد محمد کاظم

خلق و خویش همه چون آمد خوب بد مبیناد محمد کاظم

هاتف از شوق چو در باغ جهان گان بنهاد محمد کاظم

بهر تاریخ رقم زد: به جهان جاودان باد محمد کاظم

خان احمد دون کز ستم و ظلم پیاپی

خان احمد دون کز ستم و ظلم پیاپی بر خلق رساندی الم و رنج دمادم

آن فتنهی عالم که ز ظلم و ستمش بود بس سینه پر از آتش و بس دیده پر از نم

نزدیک به آن شد که زهم ریزد و پاشد از فتنهی او سلسلهی عالم و آدم

صد شکر که شد کشته به خواری و ز قتلش پر گشت ز شادی دل خلقی، تهی از غم

85 http://ghafaseh.4shared.com

بربست به آهنگ سقر رخت ز عالم بنویس که خان احمد دون شد به جهنم چون بهر مکافات و سزای عمل خویش بودم پی تاریخ که پیر خردم گفت

سپهر مجد و خورشید سماحت اختر عزت

نظام عالم و دستور گیتی آصف دوران
ربیع گلشن عالم بهار عالم امکان
که گردونش نپیچد گردن از حکم و سر از فرمان
که در ایام او نو شد جهان و تازه شد کیهان
قوام دین و ملت این نظام ملک و دولت آن
که آمد عالم فرسوده را بر تن ز عدلش جان
مجدد شد به حکم او اساس و تازه شد بنیان
به هم بر بسته از گل دستهی دهقان این بستان
مذن بر فرازش با خروش عرش همدستان
به شرق و غرب ازین گلدسته خواهد رفت جاویدان
سوی عرش برین بانگ مذنهای خوش الحان
رقم زد: شد ز حکم آصف این گلدسته آبادان

سپهر مجد و خورشید سماحت اختر عزت
جناب صاحب اعظم خدیو افخم اکرم
جهانگیر و جهانبخش و جهاندار و جهان داور
جوانمرد و جوانبخت و جوان طبع و جوان دولت
به دست و کلک او نازند ملک و دین بود آری
گرش خلق جهان جان جهان گویند میشاید
کهن گلدستهی قم را که ویران بود بنیادش
تعالی الله زهی گلدستهی زیبا که پنداری
بود مقری بر اوجش با سروش چرخ هم نغمه
به گلبانگ بلند آوازهی انصاف و جود او
غرض چون نو شد این گلدستهی زیبا و رفت از وی

حیف از حاجی محمد صادق روش ضمیر

شمع بزم افروز زیبای شبستان جهان جای در زیر زمین آخر ز دور آسمان عالمی تاریک چون در زیر غبرا شد نهان

حیف از حاجی محمد صادق روش ضمیر حیف از آن ماه جهان آرای بینقصان که کرد حیف از آن مهر جهانتاب بلند اختر که شد

86 http://ghafaseh.4shared.com

برگ و بارش ناگه از دمسردی باد خزان
عاقبت بر روی خاک تیره در این بوستان
گنجسان جایش درون خاک در این خاکدان
وان که بودش دست چون ابر بهاری درفشان
رفت و جوی خون روان از دیدهی پیر و جوان
از گلستان جنان بر شاخ طوبی آشیان
آه از این اندوه که اهل عالمی را سوخت جان
از غم ایام آسایش به گلزار جنان
شد روان حاجی محمد صادق از جور زمان

حیف از آن نخل برومند ثمرپرور که ریخت
حیف از آن سرو سرافراز سهی قد کاو فتاد
حیف از آن در درخشان گران قیمت که شد
آن که بودش نطق چون باد بهاری جان فزا
رفت و سیل اشک جاری شد ز چشم مرد و زن
مرغ روحش زین قفس آمد به پرواز و نهاد
آه از این ماتم که خلق دهر را خون کرد دل
چون ازین محنت سرای پر کدورت رفت و یافت
خامهی هاتف رقم زد بهر تاریخش که آه

صدهزار افسوس کز جور سپهر واژگون

رفت از دار جهان فخر زمان شهبازخان خیمه ی اجلال بیرون زد به صوب لامکان در زمین ناگاه پنهان شد ز دور آسمان در بهار زندگی افتاد از باد خزان سوخت برگش از سموم مرگ و شاخش ناگهان دست او پیوسته چون ابر بهاری در فشان گاهی از تیغ و سنان و گاهی از کلک و بنان رفت در خاک نجف و ز هر غمش آسوده جان ماتمش خاکستر غم ریخت بر فرق جهان شد به کیوان ناله و فریاد از پیر و جوان

صدهزار افسوس کز جور سپهر واژگون
درهٔ التاج امارت قرهٔ العین کمال
آفتاب آسمان حشمت و جاه و جلال
سرو رعنای ریاض عزت و مجد و شرف
نخل شیرین بار باغ همت و جود و کرم
حیف از آن بحر سخا و منبع احسان که بود
کار عالم را به دست خویشتن دادی نظام
مهر سلطان نجف چون داشت در جان از نخست
رحلت او خون دمادم ریخت از چشم فلک
رفت سوی آسمان آه و فغان از شیخ و شاب

87 **http://ghafaseh.4shared.com**

مرغ روح لامكان سيرش به گلزار جنان

گفت شد سوی جنان شهباز طوبی آشیان

چون ازین وحشت سرای پر خطر پرواز کرد عقل با هاتف پی تاریخ سال رحلتش

بلبل گویای این باغ آذر از دور سپهر

لب فروبست از نوای زندگی ناگاه آه

عاقبت خاموش گشت از نغمهی دلخواه آه

ظل رحمت برگرفت از فرق اهل الله آه

روز عالم شد سیاه از دور مهر و ماه آه

رشتهی عمر وی آمد لیک بس کوتاه آه

خاصه چون من چاکری با خویشتن همراه آه

کس ز راز آن دل آگه نشد آگاه آه

شد زبون شیری چو او در چنگ این روباه آه

یوسف من ماند تا آخر زمان در چاه آه

بر فلک رفت از دل و جان گدا و شاه آه

زد رقم از بلبل گویای این باغ آه آه

بلبل گویای این باغ آذر از دور سپهر

ناگهان دم درکشید از بذلهی دلکش دریغ

دامن صحبت کشید از چنگ اهل دل فسوس

صبح او گردید شام از گردش انجم فغان

رشتهی آمال ما زان در فاخر بس دراز

کرد تنها عزم ره وز دوستان کس را نبرد

راز دل ناگفته چشم از محرمان پوشید و رفت

چرخ روبه باز کردش طعمهی گرگ اجل

یوسف افتاد ار به چاه آخر ز چاه آمد برون

چون سوی جنت به پرواز آمد اندر ماتمش

کلک هاتف از پی تاریخ سال رحلتش

در عهد خان دوران فرمانروای گیتی

یعنی کریمخان آن خان سپهر خرگاه

از پیش او گریزد چون شیر دیده روباه

در حکم او بود مهر فرمان او برد ماه

گردنکشان عالم روبند خاک درگاه

در عهد خان دوران فرمانروای گیتی

شیرافکنی که در رزم گر شیر بیند او را

فرماندهی که بر چرخ روز و شب و مه و سال

گردن کشی که هر صبح بر در گهش ز مژگان

88

http://ghafaseh.4shared.com

از خلق و خوی نیکو چون خلق را نکوخواه

تا پای فتنه را ساخت چون دست ظلم کوتاه

کاب حیات از وی جاری است گاه و بیگاه

فخر زمانه حاجي آقا محمد آمد

در رفع فتنه و ظلم کوشید در صفاهان

از بهر تشنگان ساخت حوضی پر آب و چاهی

فخر زمان ميرزا صادق نيكو سرشت

معدن عز و شرف، منبع جود و سخا

جود به هر بینصیب، فیض به هر بینوا

عاقبت از لطف حق، کام دل او روا

کرده مه و مهر از آن، کسب فروغ و ضیا

هم ز صفا بینظیر، هم ز شرف بیبها

تازه و تر چون خضر، بر لب آب بقا

نکهت او دلفریب، طلعت او جان فزا

سرو قد و گلعذار، مهر رخ و مه لقا

غیرت گل رشک سرو، در شرف و در صفا

جیب نسیم سحر، دامن باد صبا

کرد محمدرضا، نامزد او قضا

مهر رخش همچو جان، بر رخ احباب جا

کرد رقم کامیاب باد محمدرضا

فخر زمان ميرزا صادق نيكو سرشت

آن که رسد روز و شب از کف فیاض او

منتظر فیض حق بود شب و روز و گشت

از افق او دمید کوکب رخشندهای

از صدفش شد پدید در گران قیمتی

از چمنش برکشید سرو سهی قامتی

در چمن او شکفت تازه گلی مشکبوی

آمد از او در وجود کودک فرخندهای

سرو ز قدش خجل گل ز رخش منفعل

هر طرف از بوی اوست مشکفشان روز و شب

نام نکو خواستند بهر وی و عاقبت

چون به سعادت گذاشت یا به جهان و گرفت

هاتف عشرت نصیب از پی تاریخ او

چون ز بیداد چرخ بدرنسا

شد ز عالم به جنت الماوی

چون ز بیداد چرخ بدرنسا

89

http://ghafaseh.4shared.com

..... تدوين: على مصطفوي

گفت هاتف برای تاریخش از جهان رفت حیف بدرنسا

حیف از هدیه آن گل رعنا

حیف از هدیه آن گل رعنا که پری چهره بود و حور سرشت

حیف از آن تازه گل که بر شاخش دست گلچین روزگار نهشت

بسترش خاک گشت و بالین خشت از حریرش لباس بود آخر

گردش چرخ بین چگونه برشت رشتهی عمر آن یگانه گهر

تخم خيرات جاوداني كشت بود تا مزرع جهانش جای

همه نیکی گزید و نیکی کرد آری از خوب برنیاید زشت

سوی گلزار خلد رفت نوشت: الغرض چون ازين جهان خراب

از جهان هدیه شد به سوی بهشت هاتف خستهدل به تاریخش

دریغ و درد که دور سیهر فاطمه را

به کام ریخت به ناکام شربت فرقت دریغ و درد که دور سپهر فاطمه را

طراز قامت رعناش كسوت عصمت هزار حیف ازین مایهی عفاف که بود

که داشت دوش و برش زیب و زینت عفت دل از متاع جهان کند از آن به آسانی

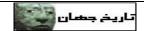
ازین سرای پر آشوب، جان آگاهش ملول گشت و روان شد به خلوت جنت

چه باکش از غم دوری و کربت و غربت چو سوی بزم جنان شد ز بزم همنفسان

غرض چو کرد ازین گلستان پرخس و خار به سوی گلشن جنت عزیمت و رحلت

مکان فاطمه بادا به ساحت جنت رقم زد از پی تاریخ رحلتش هاتف

90 http://ghafaseh.4shared.com

به تایید دارای گردون سپهر

به تایید دارای گردون سپهر که لطفش بود آب این سبز کشت

شد از حاجی آقا محمد جهان خصوص اصفهان رشک باغ بهشت

در آنجا ز سعیش که مشکور باد شد آباد هم مسجد و هم کنشت

برافراخت بنیان افعال نیک برانداخت بنیان اعمال زشت

در آن شهر دلکش یکی باغ ساخت که مشک و عبیرش بود خاک و خشت

گل عشرت آمیز آن روضه را تو گوئی که از آب حیوان سرشت

ز گیسوی عنبرفشان حورعین پی استوای زمین رشته رشت

خزانش فرحبخش چون نوبهار ديبهشت ديش جانفزا همچو ارديبهشت

از آن دلگشا نام کردش خرد که در دل تماشای آن غم نهشت

چو آن باغ فردوس مانند را نهادند بنیاد هاتف نوشت

به شوق از پی سال تاریخ آن که دایم بود دلگشا چون بهشت

هزار افسوس کز بیداد گردون

هزار افسوس کز بیداد گردون و نیا قدوهی اهل زمین رفت

امام و مقتدای اهل دین شد سر و سر حلقهی اهل یقین رفت

فلک برد از جهان حاجی حسن را رواج و رونق از شرع مبین رفت

درین غمخانه شد دلگیر جانش به عشرتخانهی خلد برین رفت

به دارالخلد چون بشنید جانش ندای فادخلوها خالدین رفت

به پاکی زاده شد در خاک و شد پاک چنان آمد به دنیا و چنین رفت

91 http://ghafaseh.4shared.com

غرض چون زین سرای پر دد و دام سوی آرامگاه حورعین رفت

به تاریخش رقم زد کلک هاتف ز دنیا پیشوای اهل دین رفت

چون آقا صادق آن فروزان اختر

چون آقا صادق آن فروزان اختر تزویج نمود دختری مهپیکر

کلک هاتف برای تاریخ نوشت گردید مهی قرین مهر انور

چو عبدالباقی آن خان فلک قدر

چو عبدالباقی آن خان فلک قدر که روی اوست چون گل زیب این باغ

جوان بختی که باغ دولت اوست بود گر خوشتر از خلد برین باغ

به قمصر داد فرمان تا بسازند یکی دلکش مقام دلنشین باغ

به فرمانش بنا کردند باغی که چون آن نیست در روی زمین باغ

نه باغی بل بهشتی زیبد آری چنین باغ

از آنش باغ عشرت جز همین باغ که نبود جای عشرت جز همین باغ

غرض چون سبز و خرم گشت دادش لقب دهقان گردون بهترین باغ

پی تاریخ سالش کلک هاتف رقم زد (سبز بادا دایم این باغ(

فخر سادات رفيع الدرجات

فخر سادات رفيع الدرجات حضرت مير محمد صادق

آن ز عباد به تقوی در پیش آن ز اعلام به دانش سابق

از اکارم به مکارم برتر باز اکارم به فضایل فائق

92 http://ghafaseh.4shared.com

جامهی علم و عمل کاو را بود دل دانا و زبان صادق

رخت از دنیی فانی بربست به ملاقات الهی شایق

رو سوی عالم باقی آورد به عنایات الهی واثق

بود مشتاق جمال ازلی بیشتر زان که به عذرا وامق

جان به کف شد بر جانان آری جان برد تحفهی جانان عاشق

چون ز دنیا شد و در خلد برین شد به اجداد گرامی لاحق

گفت هاتف پی تاریخ که خلد بود از میر محمد صادق

صد هزار افسوس کز بیمهری گردون نهاد

صد هزار افسوس کز بیمهری گردون نهاد آفتاب عمر یوسف میرزا رو در زوال

ماه اوج عزت از دور سپهر بیدرنگ ناگه از اوج شرف رو کرد در برج و بال

شد نهان در تیره خاک آن قیمتی گوهر که بود درهٔ التاج سیادت قرهٔ العین کمال

طعمهی گرگ اجل شد یوسف رویش چو بدر وز غمش شد پشت یعقوب فلک خم چون هلال

مرغ روح لامكان سيرش ازين تنگ آشيان پر فشان سوى گلستان جنان بگشود بال

بود از رخسار و قامت غیرت گل رشک سرو حیف از آن نورسته گل افسوس از آن نازک نهال

شد گلی ناچیده در باغ جنان و ماتمش بیخت بر فرق جهان خاک غم و گرد ملال

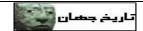
چون به شوق گلشن خلد برین زین مرحله خیمهی اجلال بیرون زد به عزم ارتحال

عقل با هاتف پی تاریخ سال رحلتش گفت بیرون از جهان شد یوسف مصر جلال

حیف ز حاجی نبی گوهر بحر وجود

حیف ز حاجی نبی گوهر بحر وجود کز ستم آسمان گشت نهان در زمین

93 http://ghafaseh.4shared.com

در گران قیمتی بود و سپهر از جفا در در دل خاکش نهاد ساخت چو گنجش دفین

رفت ازین گلستان چون گل و احباب را ماند ازو داغ و درد در دل و جان حزین

جانب خلد برین بار سفر بست و شد در روضات جنان همنفس حور عین

چون زغم آباد دهر، گشت ملول و به شوق کرد از این خاکدان رو به مقام امین

خامهی هاتف نوشت از پی تاریخ او منزل حاجی نبی باد بهشت برین

خسرو كشور سخن مشتاق

خسرو کشور سخن مشتاق صاحب رای پیر و طبع جوان

قطب سادات آن که میبخشید قالب لفظ را ز معنی جان

آن که از بحر طبع گوهرزای چون شدی در شاهوار افشان

از لالی نظم او گشتی منفعل گوهر و خجل عمان

آن که اشعار او که در هر یک آشکار است رازهای نهان

عاشقان راست چارهی غم عشق عرفان

آنکه پیوسته از حجاب خفا بیان بردی از خامه مداد بیان

نوعروسان بکر معنی را موکشان سوی جلوه گاه عیان

طوطی بذله گوی گلشن دهر بلبل خوش نوای باغ جهان

چون درین تنگ آشیانه ندید جای پرواز و عرصهی طیران

طایر روح لامکن سیرش کرد آهنگ روضهی رضوان

حیف و صدحیف از آن یگانهی دهر حیف و صدحیف از آن وحید زمان

که سرا بوستان عمرش را موسم دی رسید و فصل خزان

از نوای حیات چون لب بست آن خوش آهنگ مرغ خوش الحان

94 http://ghafaseh.4shared.com

شد تذروش به باغ نوحه سرا عندلیبش به باغ مرثیه خوان

رفت و در ماتم و مصیبت او از زمین شد بلند تا کیوان

از دل شیخ و شاب ناله و آه از دل شیخ و شاب ناله و آه

چون سوی باغ خلد کرد آهنگ هاتف از خامهی شکسته زبان

بهر تاریخ زد رقم) دایم جنان(

شمع بزم اهل دل آقا علىاكبر كه بود

شمع بزم اهل دل آقا على اكبر كه بود همچو مهر از روى او روشن شبستان جهان

آنکه تا جا داشت جان آگهش در جسم پاک یکدم از فرمان حق فارغ نبودش جسم و جان

صد هزار افسوس کز عالم جوان رفت و نهاد داغ دوری بر دل مرد و زن و پیر و جوان

چون به آهنگ گلستان جنان پرواز کرد مرغ روح لامکان سیرش ازین تنگ آشیان

خامهی هاتف پی تاریخ سال او نوشت جاودان

آه که از جور فلک شد به باد

آه که از جور فلک شد به باد تازه گل خرم باغ جهان

آه که بر خاک هلاک اوفتاد سرو سهی قامت این بوستان

رفت محمدعلی آن تازه گل در چمن دهر به باد خزان

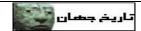
حیف از آن گوهر یکتا که کرد جا به دل خاک ازین خاکدان

حیف از آن کوکب رخشان که ساخت دور سپهرش ز نظرها نهان

چون به جوانی ز جهان خراب گشت روان سوی ریاض جنان

هاتف دلخسته که در ماتمش داشت شب و روز خروش و فغان

95 **http://ghafaseh.4shared.com**

رفت محمدعلى نوجوان

گفت به تاریخ که سوی جنان

دریغ و درد کز بیداد گردون

دریغ و درد کز بیداد گردون شد از بزم احبا میر ممن

ازین ویرانه منزل رخت بربست به سوی باغ طوبی میر ممن

گرفتش دل ازین دیر پر آشوب به جنت کرد ماوا میر ممن

دلش از هر غمی آسود، چون یافت به گلزار جنان جا میر ممن

غرض از بزم دنیا چون شتابان روان شد سوی عقبی میر ممن

به تاریخش رقم زد کلک هاتف که رفت از بزم دنیا میر ممن

به حکم بندهی خلاق آن رزاق بیمنت

به حکم بنده ی خلاق آن رزاق بیمنت که کردش کافل ارزاق لطف قادر منان

امیر بینظیر مرحمت پرور که از دادش شود بیباک آهوبره گرگ پیر را مهمان

دلیر شیر گیر معدلت پرور که از بیمش کند در بیشه شیر شرزه چنگال خود از دندان

پس از تعمیر کاشان کز ازل میبود ویرانه به یمن همت عالیش چون گردید آبادان

بنا شد خانهی دلکش روان شد جوی آبی خوش به خوبی روضهی رضوان به صافی چشمهی حیوان

زلال حوض آن پیوسته روحافزار و جانپرور نسیم صحن آن همواره عنبربیز و مشکافشان

ازین دلکش بنا کاشان به اصفاهان همی نازد می نازد می ازد هر چند بر گلزار جنت نازد اصفاهان

چو از معماری لطف خدا بر پا شد این خانه که در وی با نیش خرم زید با عمر جاویدان

پی تاریخ سال آن رقم زد خامهی هاتف همی نازد به اصفاهان ازین دلکش بنا کاشان

96 http://ghafaseh.4shared.com

..... تدوين: على مصطفوي

چو حوری جهان آن یسندیده زن

از این عالم پرشر و شور شد

چو حوری جهان آن پسندیده زن

به جنات عدن از جهان حور شد

خرد بهر تاریخ فوتش نوشت

خان احمدبیک چون به جنت

از لطف خدای انس و جان شد

خان احمدبیک چون به جنت

خان احمد جانب جنان شد

در تاریخش بگفت هاتف

چون خان جهان پناه از دور زمان

از بزم جهان رفت به گلزار جنان

چون خان جهان پناه از دور زمان

کلک هاتف برای تاریخ نوشت شد خان جهان پناه در بزم جنان

سیهر فضل و هنر آفتاب عز و شرف

سحاب جود و کرم میرزا شریف احمد

سپهر فضل و هنر آفتاب عز و شرف

دریغ و درد که برچیدش آسمان مسند

طراز مسند اجلال بد در این محفل

به شوق گلشن فردوس خیمه بیرون زد

زدند کوس رحیلش وزین سرای سپنج

ز ماتمش الم بيكران غم بيحد

روان شد و به دل جان رسید یاران را

قرین عشرت جاوید و دولت سرمد

ز رنج و محنت دنیا برست و شد به جنان

ز فیض فضل ازل همدم نعیم ابد

غرض چو رفت ازین بزم و شد به دارالخلد

نهاد پا به جهان میرزا شریف احمد

نوشت خامه به تاریخ او که از این بزم

97 http://ghafaseh.4shared.com

صدهزار افسوس از فخر زمان زینت که بود

زیور این بوستان و زینت این گلستان

قامتش سرو سهى بالاي بستان جهان

شد دریغا در زمین پنهان ز جور آسمان

داشت نور آن خاندان و روشنی آن دودمان

شد ازین غمخانه سوی قصر حورالعین روان

آه زینت رفت از دنیا به گلزار جنان

صدهزار افسوس از فخر زمان زینت که بود

صد هزاران حیف از آن سرو سهی قامت که بود

دری برج خدارت در درج احتجاب

شمع خلوتخانهی آل پیمبر کز رخش

الغرض چون آن بهشتي پيكر حوري سرشت

خامهی هاتف پی تاریخ فوت او نوشت

ساكن كنعان مهجوري خليل

آن که چون یعقوب باشد ممتحن

کوه اندوه و بلا را کوه کن

برنیاید از لب او یک سخن

فارغ از هر محفل و هر انجمن

وحشت از پیر و جوان و مرد و زن

آن گرفتار بلایا و محن

بهر اندوه و ملال خویشتن

گشت نو از گردش چرخ کهن

زد رقم معمور شد بیت الحزن

ساكن كنعان مهجوري خليل

وان که هست از تیشهی صبر و شکیب

آنکه هرگز جز حدیث درد عشق

چون غم و درد نهانش کرده بود

داشت چون وحشی غزالان روز و شب

کرد پیدا بهر خود غمخانهای

کرد معمور آن مصیبت خانه را

کرد چون تعمیرش و آن غمکده

کلک هاتف از پی تاریخ آن

هزار افسوس کز بزم جهان ناگاه بیرون شد

98

http://ghafaseh.4shared.com

هزار افسوس کز بزم جهان ناگاه بیرون شد ز جور اختر و بیداد گردون میرعبدالله

هزار افغان زبیمهری چرخ پیر کز کینش به عقبی شد جوان از گیتی دون میرعبدالله

دریغا گشت در گلزار هستی ناگهان چون گل شراب زندگی در ساغرش خون میرعبدالله

رخ تابان نهفت و کرد روز جمله یاران را جدا از مهر روی خویش شبگون میرعبدالله

بود از ماتمش از حد فزون داغ دل یاران که بودش مهربانی از حد افزون میرعبدالله

ز کج رفتاری گردون و بیداد سپهر دون به ناکامی شد از بزم جهان چون میرعبدالله

رقم زد از پی تاریخ سال رحلتش هاتف شد از بزم جهان ناکام بیرون میرعبدالله

خان جم کوکبه عبدالرزاق

خان جم کوکبه عبدالرزاق که کند دیدن او جان تازه

آن که رخسار و جمالش دایم هست چون گل به گلستان تازه

آن که ز ابر کرمش کشت امید هست چون سبزه ز باران تازه

آن که با جود کفش هر روزه عهد نو سازد و پیمان تازه

شهر کاشان را از همت او شد پس از زلزله بنیان تازه

گشت از مسجد و بازار و حصار همهی ابنیهی آن تازه

پایهها راست شد ارکان محکم گنبدش نوشد و ایوان تازه

زان بناهای مجدد گردید مسجد جامع ویران تازه

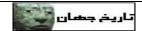
منهدم بود چنان کش گفتی نتوان کرد به عمران تازه

همتش گشت چون آنجا معمار سقفها نوشد و جدران تازه

شد چنان تازه که در هفت اقلیم مسجدی نیست بدینسان تازه

از طواف حرم محترمش ممنان را شود ایمان تازه

99 http://ghafaseh.4shared.com

در وی افواج ملایک آیند هر دم از گنبد گردان تازه

بهر تاریخ خرد با هاتف گفت شد مسجد کاشان تازه

حیف از فاطمه آن نخل جوان

حيف از فاطمه آن نخل جوان كه خم از باد اجل شد ناگاه

حیف از آن گوهر ارزنده که بود در جهان خیل نکویان را شاه

حیف از آن شمع فروزنده که بود پر تو آن طربافزا غم گاه

بود از پاکی طینت تا بود عصمت همراه

بود ذیل وی از آلایش دور پاک دامان وی از لوث گناه

روز و شب تا به جهان داشت مقام بود آن رشک خور و خجلت ماه

خرم از چهرهاش این هفت اقلیم روشن از عارضش این نه خرگاه

چون شد آن سرو قد لاله عذار از سموم اجلش حال تباه

سرو ازین غصه به بر جامه درید لاله زین غم ز سرافکنده کلاه

ریخت در فرقتش آن خاک بسر کرد در ماتمش این جامه سیاه

چون شد از دار فنا سوی بهشت جانش از شوق ملاقات الله

رخت بربست از این غمخانه بار بگشاد در آن عشرتگاه

کلک هاتف پی تاریخ نوشت رفت از دار فنا فاطمه آه

گوهر این نه صدف آقا عزیز

گوهر این نه صدف آقا عزیز شیعهی یکرنگ علی ولی

حق پسری داد ز لطفش که هست نور رخش چون مه تابان جلی

100

http://ghafaseh.4shared.com

زاد چون با حب نبی و علی نام محمدعليش ساختند

مولد او چون دل احباب را ساخت چو آیینه ز غم منجلی

عقل به هاتف پی تاریخ گفت بدر منیر است محمدعلی

میرزا صادق که پیش قامتش

میرزا صادق که پیش قامتش سرو باشد چون نهال کوتهی

آگهی بخش دل هر آگهی آنکه از نورالهی روی اوست

پیش پا بگذاشتش روشن رهی كوكب بخت بلند بىزوال

بست عقد ازدواج و اتصال با درخشان مهری و تابان مهی

همنشین گشتند در خلوت گهی چون به شادی و نشاط آن هر دو یار

گفت مهری مجتمع شد با مهی عقل با هاتف پی تاریخ آن

حیف و صد حیف کز نهیب اجل

شد ز احباب دور کلبعلی حیف و صد حیف کز نهیب اجل

میل غلمان و حور کلبعلی در گرفتش ز خلق عالم و کرد

خود به فردوس سور کلبعلی خلق در ماتم وی و دارد

شد روان از غرور کلبعلی چون به دارالسرور خلدبرین

شد به دارالسرور کلبعلی بهر تاریخ زد رقم هاتف

دریغا که شد در نقاب تراب

رخ عالم آرای سیدعلی دریغا که شد در نقاب تراب

101

http://ghafaseh.4shared.com

دریغا که گم شد در این خاکدان ثمین در یکتای سیدعلی

سوی خلد رو کرد ازین تیره خاک روان مصفای سیدعلی

چو بیرون شد از دنیی دون و شد بهشت برین جای سیدعلی

به تاریخ آن کلک هاتف نوشت شده خلد ماوای سیدعلی

هزار حیف که از گلشن جهان آخر

هزار حیف که از گلشن جهان آخر چو گل به باد خزان رفت میرزامهدی

فروغ محفل آل رسول بود و دریغ که شمعسان ز میان رفت میرزامهدی

ز الفت تن خاکی ملول شد جانش به سوی عالم جان رفت میرزامهدی

هوای قصر جنان کرد از جهان خراب به آن خجسته مکان رفت میرزامهدی

به حیرتم چه شنید از فسانهی ایام که خوش به خواب گران رفت میرزامهدی

غرض چو جانب عشر تسرای خلدبرین ز بزم همنفسان رفت میرزامهدی

رقم زد از پی تاریخ رحلتش هاتف به بزمگاه جنان رفت میرزامهدی

محیط مروت که جوید نقاب

محیط مروت که جوید نقاب زرشک ضمیرش رخ آفتاب

سپهر فتوت محمدحسين جهان كرمخان والا جناب

امیری که گردنکشان را بود ز طوق غلامیش زیب رقاب

دلیری که دارد ز سر پنجهاش همه گر بود شیر چرخ اضطراب

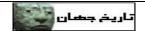
سواری که زیبد ز چرخش سمند ز خورشید زین و ز مه نو رکاب

102

http://ghafaseh.4shared.com

تدوین: علی مصطفوی	ديوان اشعار هاتف اصفهاني	
به هر جا دلی بود از غم خراب	کریمی که از لطفش آباد گشت ز چنگال شهباز نیروش چرخ قضا خیمهی دولتش چون فراخت کند تا بدان در یکتا قرین به سلکی یکی گوهر ناب بود به محجوبهای یار شد کز عفاف کرامت شعار و سعادت دثار	
زبون چون کبوتر به چنگ عقاب		
به مسمار تایید بستش طناب		
ثمین گوهری کرد بخت انتخاب		
بدو باز پیوست دری خوشاب		
ز مهرند حجاب او در حجاب		
طهارت جهان و خدارت نقاب		
معلی نسب فاطمی انتساب	مکارم نهاد و اکابر نژاد	
ز شرمش ملک را ز خلق احتجاب	ز رشکش پری زادمی محتجب	
دگر باره آمد به عهد شباب	ز تاثیر این سور، گردون پیر	
که شبها نشد چشم انجم به خواب	یکی محفل عیش آراست چرخ	
ز درج ثوابت گهرهای ناب	همی ریخت کیوان به رسم نثار پی خطبه برجیس محفل طراز	
همی خطبه خواندی به فصلالخطاب		
همی عود کردی بر آتش مذاب	کمربسته بهرام مجمر به دست فروزان ز می ساقی مهرچهر نوازنده ناهید رقصان به کف ستاده سطرلاب در دست پیر مه آمیخت در جام شیر و شکر معنبر سحاب و معطر شمال پریزادگان در هوا از نشاط	
به گردش در آورده جام شراب		
دف و بربط و چنگ و عود و رباب		
همی جست طالع پی فتح باب		
بیاراست زان سفرهی ماهتاب		
از آن گل فرو ریخت وز آن گلاب		
رسن باز با ریسمان شهاب		
به عیش و طرب روز و شب شیخ و شاب		

103 http://ghafaseh.4shared.com

.	
دل دشمنانشان بر آتش کباب	رخ دوستان لعلی از ناب می

زمین مانده از آسمان در شگفت نعم ان هذالشیی عجاب

همیشه بود تا به بزم جهان زمین را درنگ و فلک را شتاب

شتابد به بزمش سرور و در آن درنگ آورد تا به يومالحساب

به کام دل دوستان جاودان بماناد و باد این دعا مستجاب

غرض آن دو فرخنده اختر شدند چو از وصل هم خرم و کامیاب

پی سال تاریخ هاتف ز شوق رقم زد: به مه شد قرین آفتاب

104 http://ghafaseh.4shared.com

اشعار عربی

105 http://ghafaseh.4shared.com

تجافي طبيبي نائيا عندوائيا

تجافی طبیبی نائیا عندوائیا اخلای خلوتی ابیت و دائیا

بنی ام قد ابکی دما و تروننی فما بالکم لاترحمون بکائیا

الم يان اخواني لكم ان ترحموا عليكم كيبا في دمى الليل باكيا

فصرت ولا ادری منالیوم لیلتی ولا عن یمینی لو نظرت شمالیا

اذا غالنی یا قوم دائی خلالکم و مت فممن یطلبون بثاریا

فقوموا بلامهل و شوقوا مطيكم الى كعبه الامال دار الامانيا

الى بلدة حفت بكل مسرة الهم خاليا

الى بلدهٔ فيها هواى و منيتى الى بلدهٔ فيها جيبى ثاويا

قفوا عنده مستانسین و بلغوا الیه سلامی ثم بثوا غرامیا

و قصوا له همی و کربی و لوعتی و شدهٔ اسقامی و طول عنائیا

و كثرة آلامي و قلة حيلتي و طول مقاساة النوى و اصطباريا

و قولواله يا صاح يا غاية المنى و قاك اله العالمين الدواهيا

امن طول ایام الفراق نسیتنی و حاشاک ان تنسی محبا موافیا

ام اخترت غیری من محبیک مثرا و حاشاک ان تعتاضنی بسوائیا

نسیت عهودا بیننا و نقضتها فیاویح نفسی ما حسبتک ناسیا

مضىالعمر في ضر منالعيش و انقضى و ما الدهر الاباخل عن مراميا

الى الله اشكو ليلة مد لهمة على العين ارخت من دجاها غواشيا

الى الله اشكو من هموم صغارها يحاكى الجبال الشامخات رواسيا

سمت حبیبی من انیتی ورنتی و مقالیا

106

http://ghafaseh.4shared.com

سلمي على رحلها و الرحل محمول

سلمى على رحلها و الرحل محمول والركب مرتحل و القلب مبتول

تودع الصحب في لهف و في اسف و قلبها بي عنالاصحاب مشغول

ترنوا الى بطرف مدنف خفر وردنها من سحوم الدمع مبلول

بقیت لما سروا جیران اثر هم کاننی خلف تلک العیس عزمول

لا ضير لولا منى في حبها احد جهلا بحالي و حال الصب مجهول

يا عاذلي في هواها ما بذالك قل فالصب يزداد حبا و هو معذول

دخلت منزلها ليلا على و جل من اهلها و قناع الليل مسدول

مالت الى و قالت و هى ضاحكة يا طارق الليل جن انت ام غول

مم اجتراء ک و الحراس ایقاظ و بین عینیک مذبوح و مقتول

نحوه عنى سريعا لا ابالكم دمالاجانب في الا خدار مطلول

فقلت صبک لابل عبدالعاصی امری الیک و منک العفو مامول

فداک ما ولدت امی و ما رضعت اللب عند اهتیاج الشوق معزول

فقبلتني و قالت مرحبا بفتي اغواه حبى و عذر الصب مقبول

انعم مساء فنعم الضيف انت لنا والروح فينا على الضيفان مبذول

جرت بذمانی الی اعلی اریکتها و مهدها عبق بالمسک مشمول

دنت و من معصیها قلدت عنقی و عز جید بذاک الغل مغلول

شدت حبایل قلبی من غدایرها و ساد عبد بهذالقید مکبول

فارقدتنی و جائت فی غلالتها تمیس نحوی رویدا و هی عطبول

بيض ترائبها سود ذوائبها ما بينها من نظيمالدر عثكول

قز عقايصها بالبان فائحة مفتول

107

http://ghafaseh.4shared.com

الدر منتشر في النطق من فمها و بعد يا عجبا ملاي من اللل

ازيبق ثديها في الدرع منعقد ام كوكب بحليب الفجر محلول

لابل عي صدرها بدر بلا كلف عليه من درهٔ بيضاء ثولول

فالصقتني على صدر لها بهج كانه الشمس او بالشمس مصقول

فصرت لما سقتني خمر ريقتها كانني ثمل نشوان معلول

قنمت في اطيب العيش الرغيدبها (عمت ان معها في ليلنا طول

فينهتني و قالت و هي باكيهٔ قم و اهربن فسيف الصبح مسلول

صحبى اراق دمى ظلما بلحظتها عين عليل غضيض الطرف مكحول

ان استطعتم لعل القول ينفعها لمن اراق دمى مستحقرا قولوا

قتلت نفسا بلاذنب و لاحرج تالله انك عن هذ المسول

في مديح الرسول صلى الله عليه و آله و سلم

نادمت اهل الحمى يوما بذي سلم فارفتهم و نديمي بعدهم ندم

عاشرتهم غانما بالطيب و الطرب هاجرتهم نادما بالهم و السدم

اصبحت من وصلهم فىالروح و الفرح المسيت من هجرهم فىالضر و السقم

في ربعهم عشت ملتذا بصحبتهم والدهر يعتقب اللذات بالالم

حاشای ما کنت من یختار فرقتهم لکن قضاء جری فی اللوح بالقلم

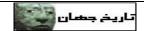
فليس لى منيه منذ افتقدتهم الاملاقاتهم في ذلك الحرم

ما بال عینی تذری من تذکرهم بمدمع هطل کالغیث منسجم

كالمزن تهمى بوبل معذق و دق متى تشاهد و مض البرق من اضم

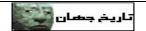
حاولت املي كتابا كي اشير بما قلبي يقاسيه في نبذ من الكلم

108 http://ghafaseh.4shared.com

تدوين: على مصطفوي	دیوان اشعار هاتف اصفهانی			
على الرقيمه حرف غير منعجم	من ذكرهم هملت عينى فما نزلت			
مالی تسابق راسی مسرعا قدم	مهما و طت ربی نجد و تربته			
من ارض نجد سقاه الله من ديم	يا حبذا الربع و الاطلال و الدمن			
جادت عليه الغوادى اجود الرهم	فيالها تربه كالمسك طيبة			
تحت القر تفل و الريحان و العنم	كانها رفرف خضر قد انبسطت			
يستنشق المسك منها كل ذى خشم	متى تهب صبا نجد بريلها			
فى الحر مغترفا من مائها الشيم	طوبی لصاد تروی من مناهلها			
تعود منه حيوة الاعظم الرمم	فلو غسلت العظام الباليات به			
فى ارغد العيش محفوفين با النعم	قد کان سکانها مستانسین بها			
عنها و فرقهم بالأهل و الحشم	فالدهر غافصهم فيها و اجلاهم			
خيامها قد خلت من ساكن الخيم	بيوتهم قد حوت صفرا بلا اهل			
ظلت منازل اشراف ذوی همم	اضحت مساكن سادات اولى خطر			
مثوى الرفاقيف و الغربان و الرخم	مأوى الثعالب و الذئبان الضبع			
مستأنسا بعد لم يسكن و لم يقم	فاقفرت دورهم حتى كان بها			
كانت مناص و جوه العرب و العجم	و سد باب لدار ترب سدته			
بنائها اسست بالجود و الكرم	دار لال رسول الله مقفرة			
لوعد فيها من الحجاب و الخدم	داریباهی بها جبریل مفتخرا			
ربالخليقة خلقالخق لم يرم	عفت رسوم مغاينهم و لولاهم			
تفض منها و تجرى صفوة الحكم	قلوبهم من سلاف العلم طافحة			
عن درک انوارهم طرف العقول عمی	وجوههم عن جمالالحق حاكيه			
حدوثهم اشبه الاشياء بالقدم	ما للقديم شبيه حادث لكن			
ما لا يطاق لساني ذكرها و فمي	یا فجعتی حین ما اصغی مصائبهم			

109 **http://ghafaseh.4shared.com**

تدوین: علی مصطفوی	ديوان اشعار هاتف اصفهاني
والله من ظالميهم خير منتقم	اوذوا و قد صبروا في كل ماظلموا
حتى يزيج ظلام الاعصر الدهم	يعجل الله في اظهار قائمهم
ظلماء ظلم على الافاق مرتكم	و يملاء الارض عدلا بعد ماملت
رجاء عبد كثيرالذنب مجترم	یا سادتی یا موالی الکرام بکم
والوجه كالقلب مسود من اللمم	قد اصبحت لممی بیضاء فی سرف
صغارها كالجبال الشم فىالعظم	ظهری انحنی و انثنی من حمل اوزار مالی سوی حبکم والاعتصام بکم
مطفى لحدة نار اوقدت جرمي	
و بغض اعدائكم فىالحشر معتصمى	فحبكم لمضيق اللحد مدخرى
یا حر قلب منالحرمان مضطرم	لو لم ينلنى شراب من شفاعتكم
و هل یلیق بکم ما اسود من قلمی	اتيتكم بمديح لايليق بكم
من اعجمي بنظم غير منتظم	کلا هل یتاتی نشر مدحتکم
اطروا بكل لسان عد فى بكم	هيهات و البلغاء الماد حون وان
ارجو الحمايه يوما للعصاه حمى	لا من مدبحی و لکن من مواهبکم و کل ذی و طراعیت مذاهبه
لورام ابواب اهل الجود لم يلم	
رب البرايا صلوة غير منحسم	صلى عليكم باذكاها و اطيبها
خضر المرابع و الاطلال و الاكم	ما انضرت ارض نجد من غمايمها
مغردات على اغصان بالنغم	و استطربت سجعا فيها حمايمها

110 http://ghafaseh.4shared.com

گزیده اشعار رشحه

111 http://ghafaseh.4shared.com

از یک قصیده

فلک کینه گرا دوش به آهنگ جفا همه شب پای فرو هشت به کاشانهی ما

گفتم از بهر چکار آمدهای گفت که جور گفت، وفا

نا مشخص

هر كجا نام ز دانش همه افلاك حجاب هر كجا ذكر به نامش همه آفاق حيا

از یک قصیده

ای ضیاء السلطنه ای بانوی گیتی مدار ای ضیاء دولت شاهی ز رویت آشکار

هر كجا شخصت سپهر اندر سپهر آمد حيا هر كجا ذاتت جهان اندر جهان آمد وقار

پیش خرگاه جلالت خرگه افلاک پست پیش خورشید جمالت چهرهی خورشید تار

خاک را از تکیه حلمش به تن باشد سکون چرخ را از لطمهی عزمش به سر باشد دوار

آنکه از وی یافت کاخ کفر و ذلت انهدام آنکه از وی گشت کار ملک و ملت استوار

ازیک قصیده

تو آن شهریاری که از آستینت کشد بر سر خویش خورشید معجر

چو از خون گردان و از گرد میدان شود دشت دریا شود بحر چون بر

فلک گردد از نوک رمحت مشبک زمین گردد از نعل رخشت مجدر

112 http://ghafaseh.4shared.com

ازیک قصیده

تاج دولت تا زخاک درگهش بر سر زدم پشت پا بر تاج خاقان و افسر قیصر زدم

جستم از خاک درش خاصیت آب بقا آتش غیرت به جان زمزم و کوثر زدم

رباعي

ای از لب تو به خون رخ لعل خضاب وز خجلت دندانت گهر غرق در آب

چشم و دل من به یاد دندان و لبت این در خوشاب ریزد آن لعل مذاب

مطلع یک غزل

دامن قاتل به دست آمد دم بسمل مرا دعوی خون بیش ازین کی باشد از قاتل مرا

مطلع یک غزل

دردا که بود خاصیت این چشم ترم را کز گریه ز روی تو ببندد نظرم را

دل بستگیم تازه به دام تو شد اکنون کز سنگ جفا ریختهای بال و پرم را

مطلع یک غزل

آن بت گل چهره یارب بسته از سنبل نقاب یا به افسون کرده پنهان در دل شب آفتاب

113 http://ghafaseh.4shared.com

مطلع یک غزل

پیداست به رخ از آن علامت

دل رفت و ز خون دیده ما را

غزل

ماهم اگر به قهر شد از لطف باز گشت شکر خدا که آه سحر چاره ساز گشت

در ملک عشق خواجگی و بندگی کدام محمود بین چگونه غلام ایاز گشت

فرخنده هاتفیم به گوش این نوید گفت دوشینه چون ز خواب غمم دیده بازگشت

کای رشحه شاد زی که زیمن قدوم شاه بر روی هم غمت در شادی فراز گشت

یعنی ضیا که قهر وی و لطف عام او این جانگداز آمد و آن دلنواز گشت

مطلع یک غزل

شوم فدای تو، احوال چشم تو چون است

ز دوری تو دو چشمم چو رود جیحون است

مطلع یک غزل

غم از آن دارم که محروم از سر کوی تو رفت

غم نه گر خاکم به باد از تندی خوی تو رفت

رشحهی مسکین که محروم از سر کوی تو رفت

گلشن خلدش شود گر جا، نیاساید دگر

از یک غزل

تیر دل دوزی به دل ز ابرو کمانی میرسد

میطپد از شوق دل در سینهام گوئی که باز

سنگ جوری کز جفای پاسبانی میرسد

میکند از شوق رشحه حرز جان تعویذ عمر

114

http://ghafaseh.4shared.com

جعد مشکینش مگر سوده به خاک پای شاه کز شمیمش برمشامم بوی جانی میرسد

شاه محمود جهانبخش آن که جسم مرده را از دم جانبخش او روح روانی میرسد

ازیک غزل

به قید زلف تو آن دل که پای بند شود غمش مباد که فارغ ز هر گزند شود

بلند نام تو در حسن شد خوشا روزی که در جهان به وفا نام تو بلند شود

از یک غزل

ز هر مژگان کند صد رخنه در دل که بگشاید به روی خود دری چند

چو من کی با تو باشد عشق اغیار نیاید کار عیسی از خری چند

خراب از اوست شهر جهان و دل بین مسخر کرده طفلی کشوری چند

مطلع یک غزل

جان و دل بیرون کس ازدست تو مشکل میبرد غمزهات جان میرباید عشوهات دل میبرد

اضطرابم زیر تیغش نی ز بیم کشتن است شوق تیغ اوست تاب از جان بسمل میبرد

مطلع یک غزل

فرستد مژدهی وصلی چو خو کردم به هجرانش که بر جانم نهد دردی بتر از درد رحمانش

115 http://ghafaseh.4shared.com

مطلع یک غزل

زند هر صبح چون شانه به زلف عنبرین تارش

همی ریزد به روی یکدگر دلهای مجروحان

مطلع یک غزل

شب و روز من آن داند که دیده است پریشان زلف او را بر بناگوش

ندارم عقل در کف ای خوشا دی ندارم هوش در سر ای خوشا دوش

نگه می کردی و میبردیم عقل سخن می گفتی و میبردیم هوش

عیان روی گل و دامان گلچین نشاید گفت بلبل را که مخروش

غزل

آمد هزار تیر تو بر جسم چاک چاک یک تیر شد خطا و شدم باعث هلاک

گر یار یاورم بود از آسمان چه بیم گر دوست مهربان بود از دشمنان چه باک

اشکم زبیم هجر تو هر روز تا سمک آهم زدست خوی تو هر شام تا سماک

بازش مگر حیات دهد لطف شهریار اکنون که گشت رشحه ز جور فلک هلاک

محمود پادشاه که در روزگار او از نوک ناوکش شده خفتان چرخ چاک

ازیک غزل

نکشد دل به جز آن سرو قدم جای دگر بی تو گلخن بنماید به نظر گلزارم

نرود رشحه بجز آن سر کو جای دگر گر دو روزی بروم جای دگر ناچارم

116

غزل

که بینم از تو وفایی گذشت عمر و ندیدم

ملامت همه عالم ببین چگونه شنیدم

به سست عهدیت ای مه ندیدم و نشنیدم

ز من بریدی و مهر از تو بیوفا نبریدم

جز اینکه بار جفایت به دوش خویش کشیدم

از آن زمان که شراب محبت تو چشیدم

چنین که برق غمش سوخت کشتزار امیدم

ز مدح شاه چو سر خوش شدم چه جای نبیدم

سپهر بر درش از بهر سجده باز خمیدم

جفا و جور تو عمری بدین امید کشیدم

سزای آن که تو را برگزیدم از همه عالم

اگرچه سست بود عهد نیکوان اما

دلم شکستی و عهد تو سنگدل نشکستم

زدی به تیغ جفایم فغان که نیست گناهی

تهی نگشت ز زهر غم تو ساغر عیشم

کنون ز ریزش ابر عطاش رشحه چه حاصل

ز جام عشق چو بیخود شدم چه جای شرابم

ضیاء السلطنه خاتون روزگار که گوید

ازیک غزل

به یاد روی تو بر مه شبی نظر کردم نه اینکه رفتی و رو بر مه دگر کردم زدست هجر تو تا دیگری بسر نکند تمام خاک درت را زگریه تر کردم

غزل

به کرشمههای نهانی و به تفقدات زبانیم
تو اگر به طرف چمن دمی بنشینی و بنشانیم
به لب است جان و تو هر زمان، ستمی ز نو برسانیم
نه طمع ز ابر بهاری و نه زیان ز باد خزانیم

چه شود اگر که بری ز دل همه دردهای نهانیم

نه به ناز تکیه کند گلی نه به ناله دلشده بلبلی

ز غم تو خون دل ناتوان، ز جفات رفته ز تن توان

ز سحاب لطف تو گر نمی، برسد به نخل امید من

117 http://ghafaseh.4shared.com

بودم چو رشحه دلی غمین، الم و فراق تو در کمین نشوی به درد و الم قرین، گر از این الم برهانیم

بیقراری داد با این دل قرار تازهای

باز دل برد از کفم زلف نگار تازهای

گلستان سر کوی تو با زاغ و زغن مانده

یکی شد تا به کویت بانگ زاغ و نغمهی بلبل

نگاه حسرتی داریم و آهی

پی وصل تو ما را زور و زری نیست

به غیر از بخت گمره، خضر راهی

به مقصد پی برم کی رشحه چون نیست

نه خرم از تو در صبحی نه دلشاد از تو در شامی

جدا از زلف و رخسار تو جان دادم به ناکامی

کنون قربی که هست او را فراهم بود ایامی

ندارم غم ز قرب مدعی رشحه که در کویش

که عقل پیر باشد پیش رای پختهاش خامی

شهنشاه جهان شهزاده محمود آن جوانبختي

118 http://ghafaseh.4shared.com

روستان عزیز خواننره ، امیروارم از تلاش به عمل آمره برای کرراوری این مجموعه کمال رضایت را راشته باشیر.

درشرایط کنونی که وضعیت قیمت کتاب های مفتلف در سطح بامعه رو به فزونی است، انتشار الکترونیکی کتب میتوانر گامی موثر برای در افتیار گزاشتن این کالای فرهنگی به تمام اقشار مفتلف باشر. شما نیز میتوانیر کتاب مورد علاقه فود را به آسانی به دیگران تقریم کنیر .

محصولات این ناشر:

1–گزیده دیوان ملک الشعرای بهار	کد انحصاری:001#	13- عشاقنامهِ عبيد زاكاني	کد انحصاری:#013
2-ديوان غزليات خواجو كرماني	کد انحصارِی:#002	14-رساله منظوم موش و گربه عبید زاکانی	کد انحصاری:#014
3–رساله منظوم ٰنان و حلوا ٰ شیخ بهایِی	کد انحصارِی:003#	15-ديوان اشعار فخرالدين عراقي	کد انحصاری:015#
4-منظومة ْخُلد برين ْ وحشى بافقى	کد انحصاری:#004	16-مخزن الاسرار نظامي	کد انحصاری:#016
5-هفت اورنگ عبدالرحمن جامی	کد انحصاری:#005	17-منطق العشاق یا ده نامه اوحدی مراغه ای	کد انحصاری:#017
6–رساله منظوم ٔشیر و شکر ٔ شیخ بهایی	کد انحصاری:006#	18-ديوان اشعار فروغى بسطامى	کد انحصاری:#018
7–دیوان اشعار رودکی	کد انحصاری:#007	19-خردنامه-اقبال نامه- نظامي	کد انحصاری:#019
8-گشتاسپ نامه اثر حماسی دقیقی	کد انحصاری:#008	20- منظومه 'ناظر و منظور وحشى بافقى	کد انحصاری:#020
9-رساله منظوم ٰنان و پنیر ٰ شیخ بهایی	کد انحصاری:#009	21–دیوان شمس مولوی (دو قسمت)	کد انحصاری:021#
10-ديوان اشعار سيف فرغاني	کد انحصاری:010#	22–گزیده دیوان مسعود سعد سلمان	کد انحصاری:022#
11–دیوان غزلیات انوری	کد انحصاری:#011	23–ديوان اشعار هاتف اصفهاني	کد انحصاری:023#
12- مواعظ سعدى	کد انحصاری:#012		

و به زودی از همین ناشر:

دیوان اشعار حافظ شیرازی، ناصرخسرو قبادیانی، محتشم کاشانی، صائب تبریزی،امیرخسرو دهلوی و ...

HTTP://GHAFASEN.45HARED.COM

119 http://ghafaseh.4shared.com

